

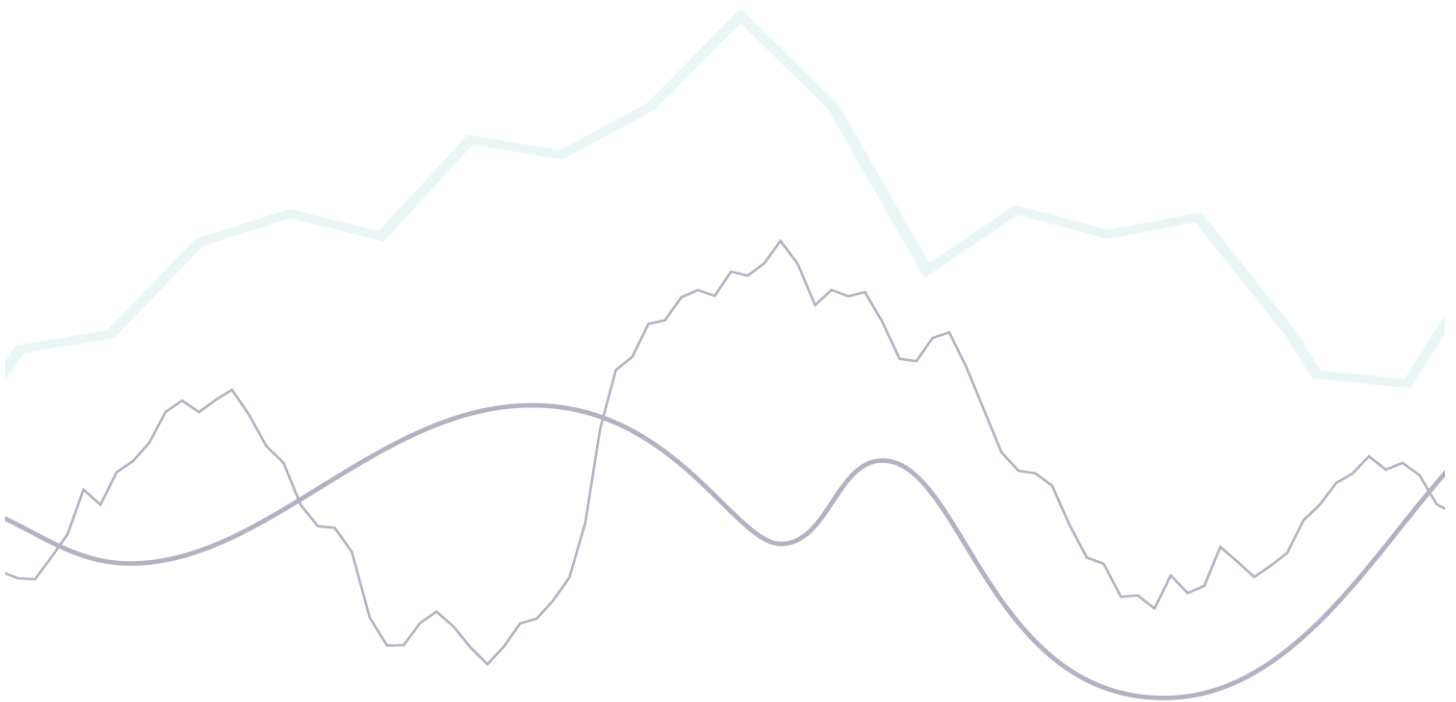

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

Next generation csomag és a fenntarthatóság kérdése

2021.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

ELEMZÉS

Next generation csomag és a fenntarthatóság kérdése

Engedélyező:

ELNÖK

Domokos László

elnök

Szerkesztő:

SZAPPANOS JÚLIA projektvezető

Az elemzés elkészítését felügyelte:

DR. PÁLMAIGERGELY felügyeleti vezető

Készítették:

SZAPPANOS JÚLIA projektvezető

DR. KISS ESZTER számvevő

KORMÁNY GERGELY számvevő

VIDA CECÍLIA számvevő

Az Elemzés
az interneten
a www.asz.hu
oldalon
olvasható.

Kiadja az Állami Számvevőszék

EL-3152-008/2021.

TARTALOMJEGYZÉK

▶	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ.....	5
▶	AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE.....	7
	Az elemzés célja.....	7
	Az elemzés módszere.....	7
▶	A COVID-19 JÁRVÁNY OKOZTA VÁLSÁG HATÁSAIT ENYHÍTŐ UNIÓS ESZKÖZÖK	8
	Fiskális támogatás uniós források mobilizálása révén.....	8
	Monetáris és stabilizáló eszköz	8
	Támogatási csomag a munkahelyek és munkavállalók, a vállalkozások, valamint a tagállamok részére.....	9
	NextGeneration EU – Európai Helyreállítási Eszköz	9
▶	NEXTGENERATION EU HELYREÁLLÍTÁSI TERV RÉSZLETES BEMUTATÁSA.....	11
	Kitekintés.....	11
	NGEU célja.....	12
	NGEU alkalmazási köre.....	13
	NGEU elosztási elvek.....	15
	NGEU kritériumok	17
	NGEU támogatás célcsoportjai.....	18
	NGEU hatások és lehetőségek.....	19
▶	HAZAI MAKROGAZDASÁGI, PÉNZÜGYI ELŐZMÉNYEK	22
	A COVID-19 járvány hatásai a makrogazdasági és pénzügyi folyamatokra	23
	Gazdaság-újraindítás a fenntarthatóság és a reziliencia jegyében	26
	A gazdaságvédelemre fordított költségvetési források.....	26
	Magyar gazdasági kilátások.....	28
▶	MAGYARORSZÁG HELYREÁLLÍTÁSI ÉS ELLENÁLLÓKÉPESSÉGI TERVÉNEK JELLEMZŐI.....	31
	Az NGEU hazai pénzügyi kerete.....	31
	A kohéziós és az NGEU források finanszírozásának különbségei.....	32
	NGEU források finanszírozásának hatása az államadóságra	33
▶	FÜGGELÉKEK.....	35
	1. Függelék: Rövidítések, glosszárrium.....	35
	2. Függelék: Felhasznált irodalmak, jogszabályok, adatforrások	36
	3. Függelék: Ábrajegyzék.....	41
▶	1. MELLÉKLET: A FENNTARTHATÓSÁG CÉLHIERARCHIÁJA AZ ENSZ, AZ UNIÓS ÉS A HAZAI CÉLKITŰZÉSEK ALAPJÁN	42

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

2020 februárjában a COVID-19 járvány elérte az Európai Uniót, terjedésével valamennyi tagállam különböző mértékű – de minden esetben jelentős – GDP-csökkenést tapasztalt. Gazdasági hatásának intenzitása többek között függött a különböző gazdasági struktúrák és a járvány leküzdését célzó egészségügyi stratégiák, valamint a kijárási korlátozások egyes gazdasági ágazatokra gyakorolt hatásától.

A járványkezelés gyakorlatát világszerte nagy bizonytalanság övezi. A szigorú, azonban szükséges korlátozó intézkedések erőteljesen visszavetik a gazdaság növekedését, a korlátozások elhúzódása fokozza a munkahelyek elvesztésének kockázatát és egyre nagyobb üzleti veszteséget okoz a vállalkozásoknak. A hatékony közegészségügyi politika és a lakosság áttoltottsága arányának növekedése minden országban lehetővé tenné a korlátozások gyorsabb feloldását, azonban az új vírusmutációk megjelenése is további kockázatokat hordoz.

A nemzetközi tapasztalatok szerint (OECD, 2020) a járvány kezelésének három kulcseleme van. Kiemelendő a válságkezelésben az egészségügyi infrastruktúra eredményes működtetése, a járványkezelés hatékony koordinációja. Kulcselem továbbá az érintett ágazatok, szervezetek működőképességének fenntartása, célzott költségvetési támogatása, kedvezményekkel, hitelekkel. A harmadik sikeres válságkezelési elem a lakosság, a háztartások keresletének és fogyasztásának ösztönzése direkt és indirekt eszközökkel, a járvány által leginkább sújtott társadalmi csoportok támogatása, valamint a korszerűsítés, az energiatakarékos beruházások támogatása.

Az Európai Unió intézményeinek és tagállamainak vezetői számára egyértelművé vált az összefogás és az egybehangolt intézkedések jelentősége és szükségessége. A kezdeti rendelkezések elsőként tagállami szinten a közegészségügyi rendszer megerősítését, a munkahelyek megőrzését, valamint a vállalkozásoknak nyújtott állami támogatások révén azok likviditásának fenntartását szolgálták. A COVID-19 járvány okozta rendkívüli társadalmi és gazdasági helyzet szükségessé tett azonban olyan jelentős és egybehangolt intézkedéseket is, amelyek támogatják az egyes tagállamokban a gazdaság talpra állását, a válság hatásainak hatékony és gyors kezelését, előmozdítják a konvergenciát, a versenyképesség javulását és az átalakulást az Európai Unióban.

A COVID-19 járvány okozta gazdasági és társadalmi károk enyhítése, a gazdaság újraindításának elősegítése érdekében az Európai Bizottság, az Európai Parlament és az uniós tagállamok vezetői megállapodtak a NextGeneration EU (NGEU) helyreállítási tervben, amelynek célja, hogy Európa kilábaljon a válságból és megalapozza modern és fenntartható jövőjét. Az NGEU előteremtéséhez az Európai Uniónak hitelt kell felvennie. Az NGEU alap sikeres felhasználása előmozdíthatja a hazai gazdaság versenyképességének további javulását, fenntartható fejlődését.

Az NGEU forrásai vissza nem térítendő támogatások (390 milliárd euró) és hitelek (360 milliárd euró) formájában kerülnek majd kifizetésre, ezzel az Európai Unió a korábbiaknál jelentősebb fiskális szerepet vállal majd a tagállamok gazdálkodásában. Az NGEU működőképessé válásának és ezzel összefüggésben a Bizottság hitelfelvételének elengedhetetlen feltétele, hogy a 27 uniós tagállam a saját alkotmányos követelményeinek megfelelően az Európai Unió saját forrásainak rendszeréről szóló határozatot jóváhagyja, megerősítse.

Az NGEU keretében a beruházásoknak, a projekteknek 2026-ig meg kell valósulniuk. Célkitűzéseiben az NGEU szorosan kapcsolódik az Európai Unió 2021–2027-es időszakra szóló többéves pénzügyi keretének hat prioritásához. A finanszírozás az előzetes tagállami tervekben meghatározott célok eléréséhez kötött. A pénzügyi elszámolások csak a tagállamok és a Bizottság között történnek, a nemzeti elszámolások rendszerének kialakítása a tagállamok feladata.

Az Európai Unió tagállamai által elfogadott NGEU csomag mintegy 5900 milliárd Ft forrást biztosít hazánknak a gazdaság helyreállításához, felzárkózásához, a zöld átállás támogatásához. Az NGEU forrás célja a gyors segítség, ezért a források lekötésének futamideje 2021–2023 közötti időszakra esik. A jogi kötelezettségvállalásokra a jogosultságok megállapítását követően 2023. december 31-ig, a kapcsolódó kifizetésekre pedig 2026. december 31-ig kerül sor. Az NGEU források felhasználási keretrendszerének kialakítására a magyar Kormány a már benyújtott, 2021-es költségvetés módosításáról szóló törvényjavaslatban a Helyreállítási

tási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF) kiadásaira 450 milliárd Ft-ot, a finanszírozási bevételeknél (uniós előlegként) 326 milliárd Ft-ot tervezett, ezeknek a költségvetési egyenlege -124 milliárd Ft. A rendelkezésre álló keretek ütemezett és eredményes felhasználása a gazdaság újraindításának egy kiemelkedően fontos tényezője, és ezért fontos, hogy a kapcsolódó kiadások és bevételek beépüljenek Magyarország 2022. évi központi költségvetésébe.

A járványkezeléshez rendelkezésre álló uniós források felhasználásához a tagállamoknak, az uniós fenntarthatósági prioritásokhoz igazodó stratégiai kereteket kell készíteniük. Ehhez igazodva Magyarország elkészítette a Helyreállítási és Ellenállóképességi tervének keretét, amely a járvány gazdasági és társadalmi hatásaira reagál, emellett a zöld és digitális átállást segíti elő. A tervet Magyarország még nem nyújtotta be. A tervezés időszakában az uniós hat prioritást szem előtt tartva Magyarország kilenc fejlesztési területet határozott meg, ezek: 1) Demográfia és köznevelés, 2) Egyetemek megújítása, 3) Felzárkózó települések és régiók, 4) Vízgazdálkodás, 5) Fenntartható, zöld közlekedés, 6) Tiszta energia, 7) Körforgásos gazdaság, 8) Digitalizáció, 9) Egészségügy.

A terv szerint évekre lebontva 2021-ben a 2019-es GDP 1,85%-ának, 2022-ben a 3,2%-ának, 2023-ban a 2,88%-ának, 2024-ben a 2,61%-ának, 2025-ben a 2,08%-ának, míg 2026-ban az 1,18%-ának megfelelő összeg befektetése valósul meg. A tervben közöltek alapján a költségvetés bevételei a rövidtávú hatások révén 1908,3 milliárd Ft-tal emelkedhetnek (ez évente átlagosan a GDP 0,8%-ának felel meg), míg középtávon 928,3, hosszú távon pedig 4989,9 milliárd Ft-tal haladhatják meg azt a szintet, ami a reformok és beruházások megvalósulása nélkül állt volna elő.

Az elemzés áttekintette az NGEU források lehetséges hatását az államadóságra. A forrásokból megvalósított korszerű infrastruktúra, a versenyképességet növelő beruházások hozzájárulhatnak a gazdaság teljesítményének növekedéséhez, a GDP emelkedéséhez, a munkaerőpiac bővüléséhez.

Az NGEU forrásokból megvalósított beruházások az államadóság-teher relatív csökkenését segíthetik elő. Az NGEU keret sajátossága, hogy a kifizetések a célkitűzések, a mutatószámok teljesítéséhez kötöttek. A célok teljesítéséig az NGEU kerettervek finanszírozása tartósan növeli a nemzeti költségvetési kiadásokat, ronthatja a GDP államadóság arányát. A kalkulációk szerint a teljes hitelkeret kihasználása 2020-as makrogazdasági környezet szerint 7,5%-os államadóság növekedést okozna. Az NGEU források hitelből finanszírozott része tartósan, akár 2058-ig növelik az államadóságot. Jelenleg még nem kidolgozott, hogy az NGEU hitelekhez kapcsolódó tagállami kötelezettségvállalás és az eredményelváráshoz kötött finanszírozás hogyan valósul meg, ezért a pénzügyi kockázatok meghatározása csak korlátozottan lehetséges.

Az elemzés lezárását követően a Kormány által 2021. április 24-én nyilvánosságra hozott információk alapján Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi terve keretében a megtervezett összeg a vissza nem térítendő támogatásokra (2511,5 milliárd Ft) terjed ki. A tervben előrejelzett fókuszterületek: az egészségügy fejlesztése, az infrastruktúra fejlesztése, a felsőoktatás fejlesztése, valamint az átállás a körforgásos gazdaságra. Az NGEU forrásokból a hitel felvétele további lehetőség Magyarország számára a gazdaság újraindítására, azonban annak igénybevétele – a lehetőségek bővülése mellett – az ország külső sérülékenysége és adósságpályája szempontjából kockázatot is jelent.

AZ ELEMZÉS CÉLJA ÉS MÓDSZERE

Az elemzés célja

Az elemzés célja, hogy bemutassa a COVID-19 járvány gazdasági válságjelenségeinek kezelését, a gazdasági károk enyhítését célzó sürgősségi, megelőző, stabilizációs és kompenzációs európai uniós és magyar kormányzati intézkedéseket, amelyek kezdetben a gazdaságvédelemre, majd a fenntarthatóság és a reziliencia jegyében a gazdaság újraindítására fókuszáltak. Ennek keretében lehetővé teszi az uniós intézmények által nyújtott fiskális, valamint monetáris és stabilizációs támogatási eszközök áttekintését. Az intézkedések ismertetése a végrehajtásukra megalkotott jogszabályok alapján történik.

Az elemzés bemutatja az NGEU 750 milliárd euró értékű helyreállítási alap célját, alkalmazási körét, lehetőségeit és hatásait, továbbá ismerteti az elosztás során alkalmazott elveket és kritériumokat, valamint a támogatás főbb célcsoportjait. Ennek keretében az elemzés bemutatja a járvány okozta gazdasági folyamatokat, prognózisokat, továbbá a lehetséges és szükséges gazdaságpolitikai válaszigintézkedéseket, különös tekintettel az Európai Unió helyreállítási alapja, az NGEU által támogatott programokat. Az elkészített elemzés rámutathat a program végrehajtási, nyomon-követési, elszámoltathatósági és pénzügyi kockázataira is.

Az elemzés módszere

Az elemzés elsősorban nyilvánosan hozzáférhető információkon, illetve kifejezetten e célból gyűjtött anyagokon alapul az áttekintés. Az elemzéshez felhasználásra került az Európai Számvevőszék által 2020-ban kiadott, a COVID-19 járvány hatásairól készített összefoglaló áttekintés, amely kiemeli az uniós gazdasági koordináció előtt álló új kockázatokat, kihívásokat és lehetőségeket.

Az uniós költségvetési keretek bemutatása az Európai Bizottság honlapján közzétett tematikus anyagok és az új pénzügyi kereteket bemutató stratégiai dokumentumokra, jogszabályokra, pénzügyi kerettervet összefoglaló dokumentumokra támaszkodott. Az NGEU hazai felhasználására vonatkozó, Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi terv bemutatásához az elemzés felhasználta a (www.palyazat.gov.hu, RRF) honlapon közzétett társadalmi vitára bocsátott dokumentumait. A fenti források a dokumentumelemzés módszerével kerültek feldolgozásra és szintetizálásra.

A COVID-19 járvány makrogazdasági hatásainak összefoglaló bemutatása a Pénzügyminisztérium prognózisára, a „Makrogazdasági és költségvetési előrejelzés 2020-2024” kiadványra és a Magyar Nemzeti Bank 2021. márciusi Inflation Report-jában és a Pénzügyi Stabilitási Jelentésekben közzétett adatokra támaszkodva történt. Felhasználja a Központi Statisztikai Hivatal és az Eurostat, OECD, makro-statisztikai és pénzügyi adatbázisait, tematikus táblázatokat. Az elemzés továbbá felhasználta a téma szempontjából releváns nemzetközi szervezetek (ENSZ, OECD), uniós intézmények (Európai Tanács, Európai Bizottság) és hazai gazdaságirányításért, adatgyűjtésért felelős intézmények (Pénzügyminisztérium, Magyar Nemzeti Bank) rövid- és középtávú prognózisait, rendszeres kiadványait és a makrogazdasági környezet elemzésével foglalkozó intézetek (HSBC, GKI, McKinsey) elemzéseit.

Az elemzés az NGEU csomagra és a fenntarthatóság kérdéseire fókuszált. A COVID-19 járvány kapcsán a veszélyhelyzetre tekintettel megalkotott jogszabályokat az ÁSZ 2020. júniusában közzétett „A COVID-19 járvány közpénzügyi hatásainak értékelése” című elemzése és az ÁSZ 2020. szeptemberében közzétett „Elemzés a Költségvetési Tanács részére a 2020. első félévi költségvetési folyamatokról” című elemzése feldolgozta.

A COVID-19 JÁRVÁNY OKOZTA VÁLSÁG HATÁSAIT ENYHÍTŐ UNIÓS ESZKÖZÖK

A COVID-19 világvárvány rendkívüli kihívást jelent Európa számára, mivel a közegészségügyi következményeken túlmenően a gazdaságban egyszerre okozott kínálati és keresleti sokkot, amellyel egyértelműen rávilágított a globális gazdaság és a hosszú ellátási láncok sérülékenységére. Sok gazdasági tevékenység hirtelen teljes egészében leállt, amely a termelés drasztikus csökkenéséhez, a munkanélküliség gyors növekedéséhez, a reáljövedelem csökkenése révén az életszínvonal romlásához, a gyenge konjunktúra a vállalati gazdálkodás instabilitásához vezetett. (Kovács, Á. - Zsigmond, T., 2020) Az EU tagállamai a járvány súlyos társadalmi-gazdasági hatásainak enyhítését célzó sürgősségi, megelőző, stabilizációs és kompenzációs intézkedéseket hoztak, amelyekhez jelentős hozzájárulást jelentettek az uniós intézmények által nyújtott fiskális, valamint monetáris és stabilizációs támogatási eszközök.

Fiskális támogatás uniós források mobilizálása révén

Az EU a járvány következményeire adott sürgősségi válaszlépésként forrásokat szabadított fel és módosította a 2020. évi uniós költségvetést, kohéziós forrásokat csoportosított át, segítve ezzel a tagállamokat a COVID-19 járvány okozta válság elleni küzdelemben.

1. ábra: Az uniós költségvetés forrásai révén a tagállamoknak nyújtott pénzügyi támogatások

Forrás: Európai Tanács, az Európai Unió Tanácsa honlapja alapján ÁSZ szerkesztés

Monetáris és stabilizáló eszköz

Az Európai Központi Bank 2020. március 17-én 750 milliárd euró összegű Pandémiás Vészhelyzeti Eszközvásárlási programot jelentett be, amely egy expanzív monetáris program értékpapírok vásárlására a pénzügyi rendszer likviditásának támogatására. A program keretösszege 2020. június 4-én kiegészült további 600 milliárd euróval, majd a végső keret 1850 milliárd euróra emelkedett. 2021 márciusára ebből a keretből megközelítőleg 1000 milliárd euró maradt elköltetlen, ezért az Európai Központi Bank célul tűzte ki, hogy a következő negyedévben növeli a kötvényvásárlások mértékét, amellyel célja az állampapír-hozamok csökkentése és az euró-zóna gazdasági fellendülésének támogatása. (Tiszóczki, 2021)

Támogatási csomag a munkahelyek és munkavállalók, a vállalkozások, valamint a tagállamok részére

Az eurócsoport 2020. április 9-én javaslatot tett egy 540 milliárd euró összértékű közös mentőcsomag kialakítására, amelynek célja az államháztartások, a vállalkozások és a foglalkoztatás egyidejű támogatása és ezáltal a COVID-19 válság súlyos társadalmi-gazdasági következményeinek enyhítése. (Szijártó, 2020) Az Európai Tanács 2020. április 23-án jóváhagyta a javaslatot és 2020. június 1-jei bevezetéséről döntött. A mentőcsomag a következő három védőhálóból tevődött össze:

- ❖ **Szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz (SURE)**
- ❖ **Páneurópai Garanciaalap a vállalkozások finanszírozására**
- ❖ **A pandémiás válsághelyzet kezelését célzó ESM-támogatás a tagállamoknak**

Ezeket a támogatásokat használta fel Magyarország a 2020. évben.

NextGeneration EU – Európai Helyreállítási Eszköz

Az Európai Helyreállítási Eszköz (NGEU) egy olyan 750 milliárd euró összegű rendkívüli veszélyhelyzeti mechanizmus, amely helyreállítási és rezilienciaépítési intézkedéseket hajt végre, és ennek érdekében korlátozott időtartamra forrásokat irányít át a kulcsfontosságú uniós programokhoz és a COVID-19 válságból eredő sürgős beruházási igényekre. Célja, hogy a világjárvány okozta társadalmi és gazdasági károk helyreállítása valamennyi tagállam számára fenntartható, egyenletes módon menjen végbe, támogassa az EU hosszú távú stratégiai célkitűzését képező zöld és digitális jövőre való méltányos és inkluzív átállást, valamint megerősítse a rugalmassági mechanizmusokat az európai gazdaságok és társadalmak jövőbeli sokkhatásokkal szembeni ellenállóvá tétele érdekében. Az uniós fenntarthatósági célkitűzéseket és azok összhangját a hazai és az ENSZ fenntarthatósági célkitűzésekkel az 1. melléklet mutatja be.

Az NGEU gyors és hatékony választ kíván adni a COVID-19 válság okozta kihívásra, a társadalmi-gazdasági károk enyhítésére, de a helyreállítási erőfeszítés csak akkor lesz fenntartható, ha az szervesen kapcsolódik és összhangban áll a költségvetési politikával, ezért a hosszú távú uniós költségvetést jelentő 2021-2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keret és az NGEU egységet alkotnak. (Európai Tanács, 2020) 2020. december 17-én a Tanács – az Európai Parlament egyetértését követően – elfogadta az EU 2020-2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretét megállapító rendeletet, amelyben a kötelezettségvállalások teljes felső határa 2018-as áron számítva 1074,3 milliárd euró összegben került megállapításra. Ebbe nem számít bele a helyreállítási intézkedések finanszírozását szolgáló NGEU 750 milliárd euró keretösszege, amelynek teljes pénzügyi fedezetét az EU az Európai Bizottság által – a tagállamok többségénél kedvezőbb feltételekkel – felvett hitellel kívánja biztosítani. Az így bevont források kiegészítik az uniós költségvetésben engedélyezett előirányzatokat, folyósításuk uniós programokon keresztül valósul meg, visszafizetésére pedig a jövőbeli uniós költségvetéseken keresztül, 2028-2058 közötti időszakban kerülne sor.

Az uniós költségvetés finanszírozásának módját a Tanács 2020. december 14-én elfogadott az Európai Unió saját forrásainak rendszeréről szóló határozatában (saját forrásokról szóló határozat) határozta meg.

A határozat az EU 27 tagállammal, így Magyarországgal szemben is az alábbi kötelezvényeket tartalmazza:

- Az éves kifizetési előirányzatok fedezetéül szolgáló, a tagállamoktól lehívható források maximális összege (saját források felső határa) a tagállamok összesített bruttó nemzeti jövedelmének 1,2%-áról 1,4%-ra emelkedik.
- A határozat 5. cikk (1) bekezdése felhatalmazza a Bizottságot, hogy kizárólag a COVID-19 válság következményeinek kezelése érdekében 2018-as áron 750 milliárd euró összegű hitelt vegyen fel a

tőkepiacokon. Erre tekintettel a 6. cikk a saját források felső határának ideiglenesen további 0,6 százalékponttal való megemeléséről rendelkezik kizárólag abból a célból, hogy fedezzék az EU-nak az NGEU fedezetéül szolgáló hitelfelvételből eredő valamennyi kötelezettségét mindaddig, amíg a felvett hitelek teljes összege visszafizetésre nem kerül, de legkésőbb 2058. december 31-ig.

- A határozat továbbá előírja egy új saját forrás-kosár bevezetését, amelynek célja az NGEU visszafizetési terve hitelességének és fenntarthatóságának biztosítása.

Első lépésként 2021. január 1-jétől a saját források egy olyan új kategóriája került bevezetésre, amely az újrafeldolgozatlan műanyag alkotta csomagolási hulladék mennyisége alapján kiszámított nemzeti hozzájáruláson alapul.

Az új, hiteltörlesztési célú bevételi források bevonására vonatkozóan egyértelmű ütemterv került rögzítésre: A Bizottságnak 2021 júniusáig javaslatokat kell tenni az importált fogyasztási cikkek karbonintenzitását ellensúlyozó mechanizmusra, az uniós kibocsátás-kereskedelmi rendszeren alapuló saját forrásra és egy digitális illetékre, amelyek legkésőbbi bevezetésére 2023. január 1-jével kerülne sor. Az Európai Bizottság által közölték szerint 2024 júniusáig új bevételi forrásokat fog javasolni, mint pl. a pénzügyi tranzakciós adó, vállalati szektorhoz kapcsolódó pénzügyi hozzájárulás, új közös társasági adóalap.

A saját forrásokról szóló határozat hatályba lépésének, az NGEU működőképessé válásának és ezzel összefüggésben a Bizottság hitelfelvételének elengedhetetlen feltétele, hogy a 27 uniós tagállam a saját alkotmányos követelményeinek megfelelően az Európai Unió saját forrásainak rendszeréről szóló határozatot jóváhagyja, megerősítse. Magyarországon az Országgyűlés törvénnyel ad felhatalmazást a határozat kötelező hatályának elismerésére, amelynek kihirdetése még nem történt meg.

NEXTGENERATION EU HELYREÁLLÍTÁSI TERV RÉSZLETES BEMUTATÁSA

Kitekintés

Az uniós vezetők és döntéshozók főbb határozatainak dátumait és a megállapodásokhoz kapcsolódó időpontokat az alábbi időbeli kitekintés mutatja be:

2. ábra: Főbb döntések, megállapodások időpontjai

2020

- **Április 23.** – Az Európai Unió Tanácsa határozatot hozott egy helyreállítási alap felállításáról. Javaslatételre az Európai Bizottságot kérte fel.
- **Május 27.** – az Európai Bizottság előterjesztette a helyreállítási alapra és az EU aktualizált hosszú távú költségvetésére, azaz a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretre irányuló javaslatát.
- **Június 09.** – A miniszterek megvitatták, hogy a helyreállítási alap miként támogatja majd a reformokat és a beruházásokat, a fenntartható fellendülést és az olyan közös szakpolitikai célok megvalósulását, mint a zöld gazdaságra történő áttérés és a digitális átállás.
- **Július 17–21.** – Az uniós vezetők megállapodásra jutottak a helyreállítási csomagról és az Európai Unió 2021–2027-es időszakra szóló költségvetéséről
- **Október 09.** – Az uniós tagállamok állandó képviselői megállapodtak a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel kapcsolatos tanácsi álláspontról, ezzel megkezdődhetnek az EU társjogalkotói közötti tárgyalások a javaslatról.
- **December 17.** – Elfogadta az EU Tanácsa a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretet, miután az Európai Parlament 2020. december 16-án jelezte egyetértését.

2021

- **Február 11.** – A Tanács elfogadta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szembe fordított eszközről szóló rendeletet. A 672,5 milliárd euró értékű eszköz a NextGenerationEU helyreállítási eszköz központi eleme.

Forrás: ÁSZ szerkesztés (Európai Tanács, 2021) alapján

2020. április 23-án az Európai Tanács arról határozott, hogy reagálva a COVID-19 válságra helyreállítási alapot hoz létre, és egy javaslat mielőbbi elkészítésével bízza meg a Bizottságot.

Felhasználva a többéves pénzügyi keretre vonatkozó korábbi javaslatának főbb iránypontjait, a Bizottság 2020. május 27-én előterjesztette a helyreállítási alapra és az EU aktualizált hosszú távú költségvetésére, azaz a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretre (TPK) irányuló rendkívüli léptékű javaslatát.

A helyreállítást célzó ideiglenes NextGeneration EU eszköz mellett, a válság társadalmi és gazdasági következményeit figyelembe vevő 2021 és 2027 közötti TPK-val együtt a Bizottság a beterjesztésében összesen 1824,3 milliárd euró támogatást javasolt nyújtani a tagállamoknak. Az Európai Tanács a javaslatot több jelentős módosítás után 2020. július 21-én fogadta el.

A jóváhagyott 1824,3 milliárd euró összegű átfogó csomag áll egyrészt az 1074,3 milliárd euró összegű többéves pénzügyi keretből és a NextGeneration EU keretében 750 milliárd euró összegű, rendkívüli helyreállítási eszközökből, melyek együttesen a COVID-19 világjárvány társadalmi-gazdasági következményeinek kezelését, a mielőbbi helyreállást, fenntarthatóságot, valamint a későbbi sokkhatásoknak való ellenállás, reziliencia kialakításának támogatását célozzák.

Mind az NGEU, mind pedig a TPK elsődleges célja, hogy az Európai Unió főbb szakpolitikáinak célkitűzéseinek figyelembevételével – különösen a kohézió, a környezetvédelem és fenntarthatóság, valamint a digitális átállás területén – rövid és hosszú távon is hozzájáruljon a tagállamok válságkezeléséhez, segítve a gazdasági-társadalmi átalakulásukat. Az egyes költségvetési fejezetek közötti pénzügyi források megoszlását a következő táblázat mutatja be a TPK és NGEU vonatkozásában.

1. táblázat: A 2021–2027-es időszakra szóló többéves pénzügyi keret és NGEU forrásainak megoszlása fejezetenként

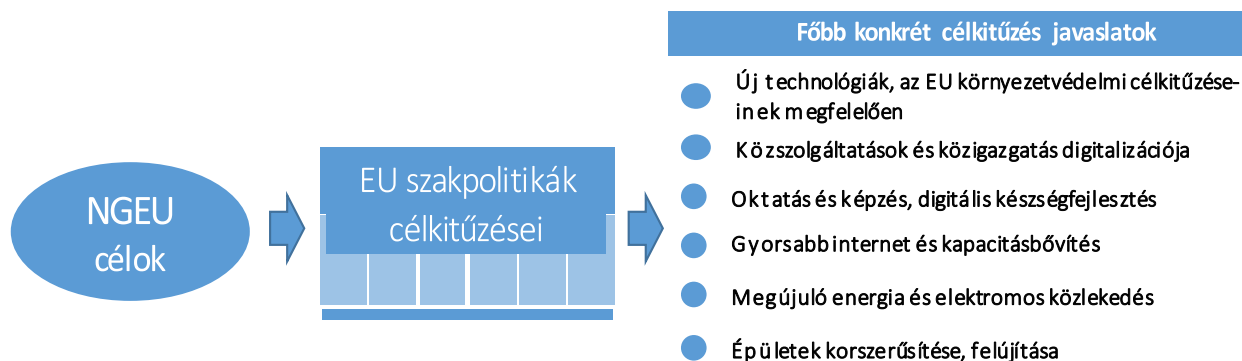
	<i>Többéves pénzügyi keret</i>	<i>NGEU - Európai Helyreállítási Eszköz</i>	<i>ÖSSZESEN</i>
1. Egységes piac, innováció és digitális gazdaság	132,8 milliárd euró	10,6 milliárd euró	143,4 milliárd euró
2. Kohézió, reziliencia és értékek	377,8 milliárd euró	721,9 milliárd euró	1099,7 milliárd euró
3. Természeti erőforrások és környezet	356,4 milliárd euró	17,5 milliárd euró	373,9 milliárd euró
4. Migráció és határigazgatás	22,7 milliárd euró	–	22,7 milliárd euró
5. Biztonság és védelem	13,2 milliárd euró	–	13,2 milliárd euró
6. Szomszédság és a világ	98,4 milliárd euró	–	98,4 milliárd euró
7. Európai közigazgatás	73,1 milliárd euró	–	73,1 milliárd euró
ÖSSZESEN	1074,3 milliárd euró	750 milliárd euró	1824,3 milliárd euró

Az összegek 2018-as áron értendők. Forrás: (Európai Bizottság, 2021)

NGEU célja

A NextGeneration EU helyreállítási eszköz célja, hogy tartósan javítsa az EU költségvetési kapacitását a jelentős gazdasági sokkhatásokra való reagálás, és a tagállamok közötti gazdasági különbségek mérséklése érdekében.

3. ábra: NGEU célrendszere

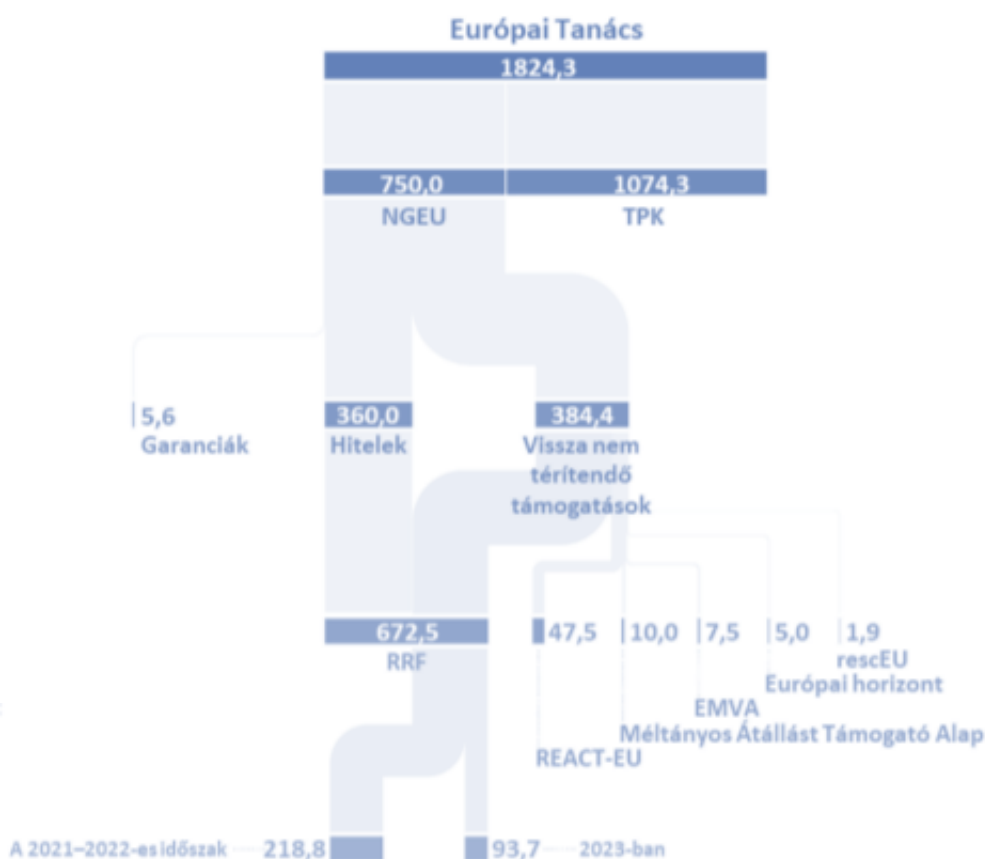
Forrás: ÁSZ szerkesztés

Az NGEU számos, a helyreállítási folyamatot támogató program finanszírozását biztosítja. Központi alkotóeleme a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF). Az alap célja a tagállami gazdaságok helyreállításának támogatása és a pandémiás válság hatásainak kezelése összehangolt beruházások és strukturális reformok révén, a konvergenciára, valamint a zöld és digitális átmenetre összpontosítva, érvényre juttatva ezeket valamennyi szakpolitikai területen. (Európai Számvevőszék, 2020)

NGEU alkalmazási köre

Az NGEU-ból származó források eloszlását áttekintve megállapítható, hogy a támogatások leginkább a kohézióra és a gazdasági konvergencia támogatására összpontosítanak. Az alábbi ábrában együttesen bemutatásra kerül az Európai Tanács által elfogadott teljes keretösszeg, a többéves pénzügyi keret és az NGEU alap összetételét alkotó támogatási források és programok.

4. ábra: Az NGEU összetevői: Az Európai Tanács javaslata alapján (milliárd euró)

Forrás: (Európai Számvevőszék, 2020)

Az NGEU forrásai az alábbi hét programon keresztül, hitelek (360 milliárd euró) és vissza nem térítendő támogatások (390 milliárd euró) formájában, jelentősen diversifikált pénzügyi forrásként kerülnek majd kifizetésre, ezzel biztosítva az Európai Unió korábbiaknál jelentősebb fiskális szerepvállalását a tagállamok gazdálkodásában.

1 **Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz: 672,5 milliárd euró**

Az NGEU központi, és egyben legjelentősebb eleme a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz (RRF). A 672,5 milliárd euró keretösszegű eszköz a tagállamok reformjainak és beruházásainak elősegítése céljából nyújt hiteleket és támogatásokat, ami által enyhíti a COVID-19 világvárvány társadalmi és gazdasági hatásait, fenntarthatóbbá, rezisztenssé teszi az európai gazdaságokat és társadalmakat, valamint támogatja a felkészülést a digitális és zöld átállásra. A Tanács 2021. február 11-én fogadta el az RRF létrehozásáról szóló rendeletet.

A tagállamok a rendelet alapján „nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveket” (RRP) készítik 2021. április 30-ig, amelyekben meghatározzák a 2021–2023-as reform- és beruházási programjukat. Amennyiben szükséges, a terveket 2022-ben felülbírálnak és módosíthatják a 2023-ra vonatkozó végleges forráselosztás figyelembevételére érdekében.

Az RRF által nyújtott vissza nem térítendő támogatások (312,5 milliárd euró 2018 évi értéken számolva) 70%-ára 2021-ben és 2022-ben kell kötelezettséget vállalni (218,8 milliárd euró) a következő kritériumok alapján (Európai Tanács, 2021):

- munkanélküliség 2015–2019-ben,
- az egy főre jutó GDP reciproka,
- a népesség aránya.

A fennmaradó 30%-ra a 2023-as év végéig kell teljes egészében kötelezettséget vállalni (93,7 milliárd euró) az alábbi kritériumok alapján:

- a reál-GDP csökkenése 2020-ban,
- a reál-GDP teljes csökkenése 2020-2021-ben,
- az egy főre jutó GDP reciproka,
- a népesség aránya.

Az egyes tagállamok az RRP részeként a 2019. évi bruttó nemzeti jövedelmük (GNI) legfeljebb a 6,8%-át igényelhetik felvehető kölcsönként.

2 ReactEU: 47,5 milliárd euró

A ReactEU olyan kohéziós támogatásokból áll, amelyeket a tagállamok a gazdasági válság súlyosságától függően kapnak, annak hatásainak azonnali kezelésére. Célja, hogy támogatást nyújtson a járvány által leginkább sújtott gazdasági ágazatok számára olyan 2020 februárjától 2023 év végéig tartó időszakban zajló projektekre, amelyek válságot követő megfelelő helyreállítás megalapozását szolgálják.

3 Horizont Európa: 5 milliárd euró

A program célja az egészségüggyel és éghajlatváltozással kapcsolatos kutatási és innovációs tevékenységek támogatása.

4 InvestEU (garanciák): 5,6 milliárd euró

A program az ESBA (Európai Stratégiai Beruházási Alap) utódja, és célja a stratégiai beruházások támogatásának folytatása elsősorban környezet és erőforrás-hatékonyság; közlekedés, energia és digitális gazdaság; humántőke, kultúra és egészség; kutatás, fejlesztés és innováció; valamint KKV-k támogatása területén.

5 Vidékfejlesztés: 7,5 milliárd euró

Az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap (EMVA) közös agrárpolitika és vidékfejlesztési intézkedések (az úgynevezett második pillér) révén segíti elő a vidéki térségek gazdaságának fellendítését. Az alap vidékfejlesztési stratégiákat és projekteket támogat, ezen belül az NGEU keretében pedig a válság által súlyosan érintett mezőgazdasági és élelmiszeripari ágazatokat. (Európai Bizottság, 2021)

6 Méltányos Átállást Támogató Alap: 10 milliárd euró

Az alap célja a karbonszegény gazdaságra való átállás által leginkább érintett területek gazdasági diverzifikációjának és átalakításának támogatása.

7 RescEU: 1,9 milliárd euró

A program célja az EU polgári védelmi mechanizmusának megerősítése.

NGEU elosztási elvek

Az NGEU-n belül megvalósítani kívánt beruházások és reformok támogatása érdekében a tagállamoknak ki kell dolgozniuk saját többéves nemzeti beruházási stratégiáikat, más néven a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket, mégpedig úgy hogy a stratégiák kialakítása során figyelembe kell venniük az alábbiakat:

- az ENSZ Éghajlatváltozási Keretegyezménye alapján elfogadott Párizsi Megállapodást,
- az energiaunió és az éghajlat-politika irányítása keretében elfogadott nemzeti energia- és klímaterveket,
- a méltányos átállásra vonatkozó terveket,
- az ifjúsági garancia végrehajtására vonatkozó terveket,
- valamint az ENSZ fenntartható fejlődési céljait.

Ezen szempontok alapján az egyes tervek végrehajtása hozzájárulhat a gazdaság ellenálló-képességének, fenntarthatóságának növeléséhez, a zöld és a digitális átmenettel kapcsolatos kihívásokra és lehetőségekre való felkészültség biztosításához.

Az NGEU forrásainak elosztása vonatkozásában alapvető elvárás, hogy a felhasználás során helyreállítás valósuljon meg, a tagállam és így az Európai Unió rezilienciája erősödjön, mindezek olyan intézkedések támogatása révén, amelyek társíthatók az európai jelentőségű, hat pilléres tagolt szakpolitikai területekhez. Ezek a következők: (Európai Parlament, 2021., old.: 6. (10))

5. ábra: A helyreállítási terv és szakpolitikák 6 pillére

Szakpolitikai területek hat pillére:					
zöld átállás;	digitális transzformáció;	intelligens, fenntartható és inkluzív növekedés,* • beleértve a gazdasági kohéziót, a foglalkoztatást, a termelékenységet, a versenyképességet, a kutatást, a fejlesztést és az innovációt, jól működő belső piacot	társadalmi és területi kohézió;	egészségügy, valamint gazdasági, társadalmi és intézményi reziliencia**; • *többek között a válsághelyzetekre való felkészültség és a válsághelyzetekre való reagálási képesség növelése céljából	a következő generációra, a gyermekekre és a fiatalokra – így például az oktatásra és a készségekre – vonatkozó szakpolitikák.

Forrás: ÁSZ szerkesztés (Európai Parlament, 2021.) alapján

A támogatás kiemelten kezeli az első két pillért, amelyek az EU zöld és digitális célkitűzéseit érintik. Az új rendelet követelményként fogalmazza meg a tagállamok RRP-jével szemben, hogy az egyes tervekhez rendelt források elosztása során azok legalább 37%-át a zöld átállás, legalább 20%-át pedig a digitális transzformáció támogatására kell fordítani. Továbbá az EU környezeti céljainak védelme érdekében az RRP-kben szereplő valamennyi intézkedésnek tiszteletben kell tartania a jelentős károkozás elkerülését célzó elvet. Alapvető elv továbbá, hogy a források kezelése, felhasználása során a tagállamoknak biztosítaniuk kell a megfelelő kontrollrendszerek rendelkezésre állását, hogy a csalás, korrupció és bármiféle összeférhetlen ség megelőzhető, felderíthető és korrigálható legyen.

A támogatás kapcsolódik majd az európai szemeszter keretében kiadott országspecifikus ajánlásokhoz, amelyek megjelölik az egyes tagállamok esetében központi kihívást jelentő, a versenyképesség, valamint a társadalmi és gazdasági kohézió erősítése érdekében teljesítendő feladatokat. Emellett hozzá fog járulni a

szociális jogok európai pillérének a végrehajtásához is. Az RRP-eket az országspecifikus ajánlásokkal összevetve fogják értékelni. (Európai Tanács, 2021)

Az Európai Bizottság az NGEU-ról szóló (Brüsszel, 2020. szeptember 17.) sajtóközleményében ajánlást fogalmazott meg hét kiemelt beruházási és reform kezdeményezésre, amelyek minden tagállamban relevánsak, igen nagy beruházásokat igényelnek, valamint potenciálisan munkahelyeket teremtenek és növekedést generálnak, továbbá képesek kiaknázni a zöld és digitális átállás előnyeit:

1. **Megújulás** – Az időtálló tiszta technológiákkal kapcsolatos projekteknek az időszak elejére történő ütemezése, továbbá a megújuló energiaforrások fejlesztésének és térnyerésének felgyorsítása.
2. **Korszerűsítés** – A köz- és magánépületek energiahatékonyságának javítása.
3. **Töltés** – Az időtálló tiszta technológiák előmozdítása a fenntartható, hozzáférhető és intelligens közlekedés térnyerésének, az elektromos töltőállomások és üzemanyag-töltő állomások kiépítésének felgyorsítása és a tömegközlekedés bővítése érdekében.
4. **Kapcsolódás** – Gyors széles sávú szolgáltatások kiépítése rövid időn belül valamennyi régió és háztartás számára, beleértve az üvegszál és az 5G hálózatokat is.
5. **Modernizálás** – A közigazgatás és a közszolgáltatások digitalizálása, ideértve az igazságügyi és egészségügyi rendszereket is.
6. **Kapacitásbővítés** – Az európai ipari adatfelhő-kapacitások növelése és a legerősebb, csúcstechnológiájú és fenntartható processzorok kifejlesztése.
7. **Átképzés és továbbképzés** – Az oktatási rendszerek hozzáigazítása a digitális készségek, valamint az oktatás és a szakképzés támogatásához minden életkorban.

(Európai Bizottság, 2021)

Az uniós országoknak – főszabályként – 2021. április 30-ig kell benyújtaniuk nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket, amelyekben meghatározzák a 2026-ig tartó időszakra szóló, a korábban bemutatott elvek szerint összeállított reform- és beruházási stratégiájukat és menetrendjüket. Az RRP-k értékelését a Tanács a Bizottság javaslata alapján, minősített többséggel hagyja jóvá a javaslatától számított négy héten belül. A források tényleges elosztása az egyes értékeléseket követően valósul meg, és attól függ, hogy a tagállamok mennyire képesek megfelelni a TPK feltételrendszerének. (Európai Tanács, 2021)

Amennyiben a terv jóváhagyásra kerül a 2021. évben, úgy a tagállam előfinanszírozásban részesülhet, melynek értéke a tervükben előirányzott vissza nem térítendő támogatások és hitelek legfeljebb 13%-a. A további finanszírozás (fennmaradó rész) kifizetése az elfogadott célkitűzések és azokhoz kapcsolt mérföldkövek kielégítő teljesülése alapján történik, ezzel is biztosítva a kontrollt a forrásfelhasználás céljainak megvalósíthatósága érdekében. (Európai Tanács, 2021)

Az RRF eszköz végrehajtását a Bizottság helyreállítási és rezilienciaépítési munkacsoportja fogja koordinálni, szoros együttműködésben a Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatósággal. (Európai Bizottság, 2021) A Bizottság kikéri a vonatkozó mérföldkövek és célok kielégítő teljesítéséről a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményét. Amennyiben kivételes esetben egy vagy több tagállam úgy véli, hogy jelentős eltérés tapasztalható a vonatkozó mérföldkövek és célok kielégítő teljesítésétől, kérheti az Európai Tanács elnökét, hogy az ügyet utalja az Európai Tanács következő ülése elé. A Bizottság a vizsgálóbizottsági eljárásnak megfelelően fogadja el a vonatkozó mérföldkövek és célok kielégítő teljesítésének értékeléséről és a kifizetések jóváhagyásáról szóló határozatát. (Európai Tanács, 2020)

A jogi kötelezettségvállalásokra a jogosultságok megállapítását követően 2023. december 31-ig, a kapcsolódó kifizetésekre pedig 2026. december 31-ig kerül sor. (Európai Tanács, 2020, old.: 23-27 (46)-(53))

NGEU kritériumok

A Bizottság a relevancia, az eredményesség, a hatékonyság és a koherencia kritériumai alapján értékeli a helyreállítási és rezilienciaépítési terveket. Az értékelési folyamat eredményeként a Bizottság az említett értékelési kritériumok mindegyike alapján minősíti a tagállamok által benyújtott RRP-eket a pénzügyi források elosztásának megállapítása céljából, a benyújtástól számított két hónapon belül. (Európai Parlament, 2021.)

6. ábra: RRP értékelési kritériumok

Relevancia:

- az RRP átfogó és kellően kiegyensúlyozott választ jelent-e a gazdasági és társadalmi helyzetre, és ezáltal megfelelően hozzájárul a korábban említett hat pillér mindegyikéhez, figyelembe véve a konkrét kihívásokat és az érintett tagállam pénzügyi allokációját;
- az RRP várhatóan hozzájárul-e a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességének vagy jelentős részének, beleértve azok költségvetési vonatkozásait is, és adott esetben a tagállamnak címzett ajánlásokban, illetve a Bizottság által az európai szemeszter keretében hivatalosan elfogadott más releváns dokumentumokban azonosított kihívások eredményes kezeléséhez;
- az RRP várhatóan hatékonyan hozzájárul-e a növekedési potenciál, a munkahelyteremtés, valamint az érintett tagállam gazdasági, társadalmi és intézményi rezilienciájának megerősítéséhez, hozzájárulva a szociális jogok európai pillérének végrehajtásához, valamint a Covid19-válság gazdasági és társadalmi hatásának enyhítéséhez, ezáltal fokozva az Unión belüli gazdasági, társadalmi és területi kohéziót és konvergenciát;
- az RRP várhatóan biztosítja-e, hogy a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt reformok és beruházási projektek végrehajtására irányuló egyetlen intézkedés se okozzon jelentős kárt a környezeti célkitűzések tekintetében;
- az RRP tartalmaz-e olyan intézkedéseket, amelyek ténylegesen hozzájárulnak a zöld átálláshoz, vagy az abból fakadó kihívások kezeléséhez, és hogy ezen intézkedések a RRP teljes allokációjának legalább 37%-át jelentő összeget teszik ki;
- az RRP tartalmaz-e olyan intézkedéseket, amelyek hatékonyan hozzájárulnak a digitális átálláshoz vagy az abból fakadó kihívások kezeléséhez, és hogy ezen intézkedések a RRP teljes allokációjának legalább 20%-át jelentő összeget teszik ki;

Eredményesség:

- a RRP várhatóan tartós hatást gyakorol-e az érintett tagállamra;
- az érintett tagállam által javasolt intézkedések várhatóan biztosítják-e a RRP eredményes nyomon követését és végrehajtását, a tervezett ütemtervre, mérföldkövekre és célokra, valamint a kapcsolódó mutatókra is kiterjedően;

Hatékonyság:

- az érintett tagállam által nyújtott, a RRP becsült összköltségére vonatkozó indoklás és zsterű és valósterű-e, megfelel-e a költséghatékonyság elvének, és arányos-e a gazdaságra és a társadalomra gyakorolt várható hatással;
- az érintett tagállamok által javasolt intézkedések várhatóan megelőzik-e, feltárják-e és korrigálják-e a korrupciót, a csalást és az összeférhetlenséget az eszközökből származó források felhasználása során, beleértve az eszközökből és más uniós programokból származó kettős finanszírozás elkerülését célzó intézkedéseket is;

Következetesség:

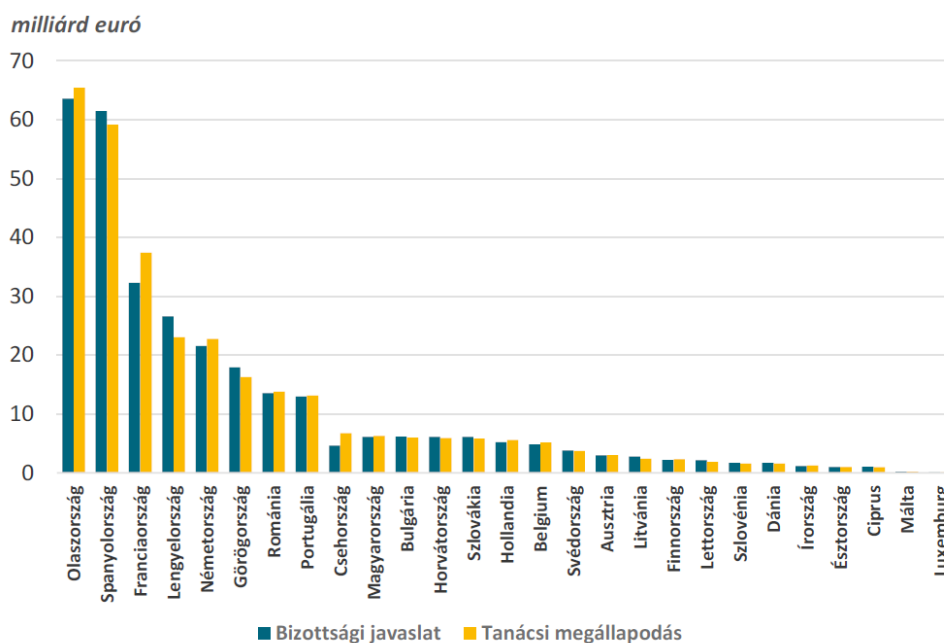
- a RRP olyan intézkedéseket tartalmaz-e a reformok és a közberuházási projektek végrehajtására vonatkozóan, amelyek koherens fellépéseket jelentenek.

Forrás: ÁSZ szerkesztés (Európai Parlament, 2021.) alapján

NGEU támogatás célcsoportjai

A tagállamok közötti forráselosztás azt mutatja, hogy a három legnagyobb kedvezményezett (Olaszország, Spanyolország és Franciaország) fogja együttesen a teljes támogatási volumen mintegy felét megkapni (a GDP 2020–2021-es alakulására vonatkozó jelenlegi előrejelzések alapján). A vissza nem térítendő támogatások eloszlását a Bizottság és Tanács javaslata viszonylatában az alábbi 7. ábra mutatja be tagországonként.

7. ábra: A vissza nem térítendő támogatások becsült elosztása az RRF keretében

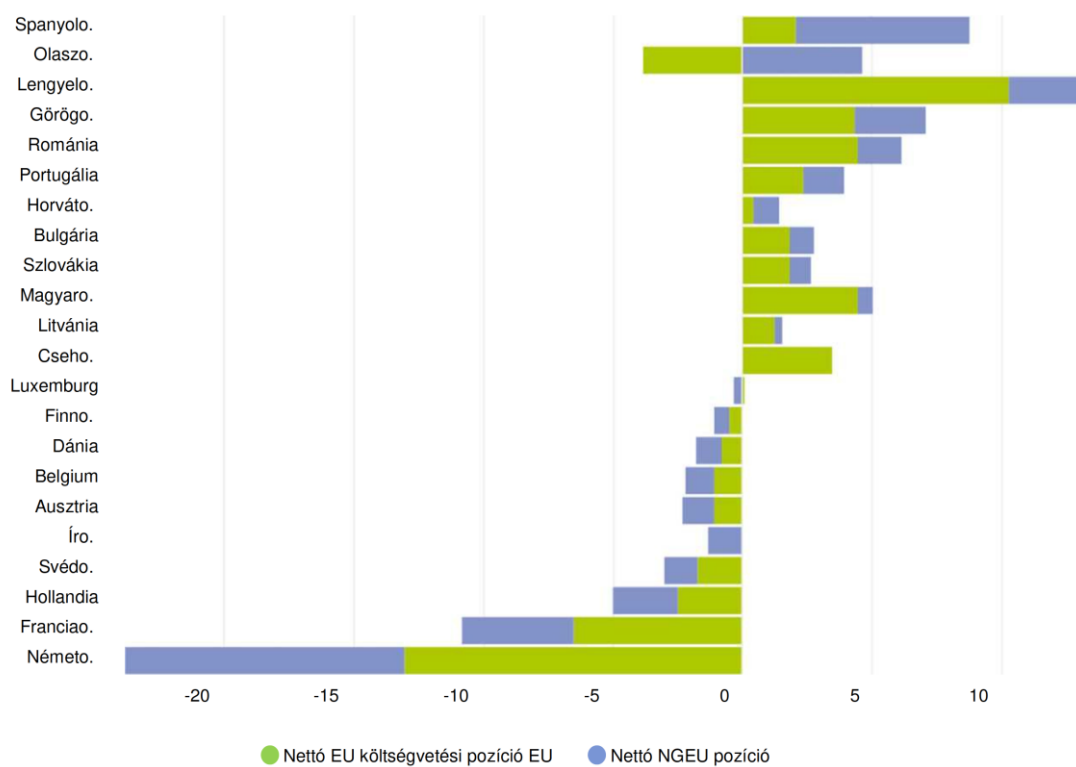
Forrás: (Európai Számvevőszék, 2020)

A Bizottság javaslatától eltérően, a Tanács által elfogadott megállapodás a vissza nem térítendő támogatások 30%-nak vonatkozásában a támogatások értékét felülvizsgálja 2022-ben úgy, hogy a korábbi munkanélküliségi kritériumot a 2023. évi elosztási kulcsban a reál-GDP 2020-ban tapasztalt visszaesése és a reál-GDP 2020–2021-es időszakban tapasztalt kumulatív visszaesése váltja fel. Az eltérő kalkulációból fakadó, egyes tagállamokra vonatkozó különbséget is jól szemlélteti az előző ábra. Az eltérő számítás kettős célt szolgál. Egyrészt, hogy a COVID-19 járvány tényleges társadalmi-gazdasági hatása legyen figyelembe véve a forráselosztás során, másrészt, hogy a növekedés és a munkahelyteremtés útjában álló strukturális kihívások megfelelő módon kezelve legyenek.

A támogatás célcsoportjai, tehát azon tagországok, amelyek számára jelentősebb mértékű támogatás kerül elosztásra, azok az országok, akiket az egészségügyi krízis leginkább sújtott, és így a legjelentősebb GDP csökkenést szenvedték el (mint például Olaszország és Spanyolország).

Érdeemes megvizsgálni a tagállamok NGEU és az EU költségvetés szerint betöltött nettó pozícióit is, melyből kiderül, hogy mely államok lehetnek az abszolút haszonélvezői a támogatási eszközcsomagnak.

8. ábra: Nettó befizető vagy kedvezményezett pozíció - EU és NGEU

Forrás: (Algebris, 2020) alapján ÁSZ fordítás

A 8. ábra az RRF-en belül a támogatások (390 milliárd euró) tagállamonkénti elosztását és a várható visszafizetésének különbségét (nettó NGEU pozíció) veti össze az egyes tagállamok EU költségvetésben való részesedésével, tehát a negatív oldalon a nettó befizetők, pozitív oldalon a nettó kedvezményezettek helyezkednek el. Az ábrából kiolvasható, hogy míg az NGEU támogatások elsődleges kedvezményezettjei Spanyolország, Olaszország és Lengyelország, EU költségvetésből leginkább Lengyelország részesül, Olaszország, mint nettó befizető jelenik meg az Algebris 2020 évi elemzése alapján.

Általánosságban megállapítható, hogy az EU pénzügyi szolidaritásának elsődleges kedvezményezettjei azon déli országok, amelyeknél a legjelentősebb a GDP csökkenés a járvány következtében. Magyarország viszonylatában az Európai Unió tagállamai által elfogadott NGEU csomag mintegy 5900 milliárd Ft forrást biztosít a gazdaság helyreállításához, felzárkózásához, a zöld átállás támogatásához.

NGEU hatások és lehetőségek

Az NGEU számos beruházás- és reformserkentő intézkedés számára nyújt lehetőséget, melyek a gazdaságra és a társadalomra közvetlen hatással bírnak. A pénzügyi forrás válságkezelő, gazdaságélénkítő és jóléti hatásai mellett azonban számos indirekt hatással is érdemes számolni.

Az NGEU megállapodást követő egyik legjelentősebb közvetett hatás a pénzügyi piacokon a bizalom erősödése, és így a stabilitás és befektetési kedv növekedése, ami gyengíti a járvány okozta recessziós hatásokat. Az elérhető források csökkentik továbbá a hitelköltséget az EU országokban, ami ugyancsak a beruházási hajlandóság erősödésének kedvez. Egyes tagállamok esetében előfordulhat az is, hogy a várható NGEU források ismeretében már most több támogatást biztosít a tagállam a válság kezelésére egyes piaci szereplők számára, illetve válságkezelő beruházásokra, ennek következtében még a krízis elmélyülése előtt tudja hatékonyan kezelni a járvány okozta helyzetet. Az NGEU által fedezett kormányzati és EU-s kiadások rövidtávon keresletet növelnek és beruházást serkentenek, hosszú távon pedig például a munkahelyek megtartása által csökkentik a válság továbbgyűrűző hatásait. A tagállamok közötti gazdasági különbségek mérséklésével az

euro-zóna és a közös piac fenntartását (megmaradását) is támogatja, amely minden tagállam számára jelentős és pozitív hatással bír.

Fontos továbbá megjegyezni a tagállamok gazdaságaira gyakorolt GDP növelő hatást is, melyről a Bruegel 2021. januári (3/21) számában számolt be. Az elemzés az Európai Bizottság hatástanulmányából kiindulva céloz reális képet bemutatni az NGEU gazdasági és GDP-t érintő hatásairól, miközben megvilágítja a számos bizonytalansági tényezőt, melyek okán különösen nehéz ilyen jellegű hatástanulmányok készítése. (Darvas, Z., 2021)

A Bizottság a saját hatástanulmányában több scenáriót is vizsgál az EU GDP alakulásának vonatkozásában:

- NGEU magas arányú felhasználása (összes támogatás és hitelek fele) valamint alacsony arányú felhasználás (támogatások fele és nem számottevő hitel) esetén,
- NGEU felhasználás időpontja szerint 2021-2024 között 4 év, illetve 2021-2026 közötti 6 év alatti felhasználás esetén.

6 év és magas arányú felhasználást feltételezve a Bizottság hatástanulmánya szerint az NGEU összes kumulatív hatása 2021-2030 közötti időszakra hozzávetőlegesen az EU éves GDP-jének a 13%-a, alacsony arányú felhasználást feltételezve pedig 9%.

2. táblázat: NGEU - Bizottság hatástanulmány számokban

	<i>6 év – magas arányú felhasználás</i>	<i>6 év – alacsony arányú felhasználás</i>
2021-2030 évek	EU éves GDP 13%-a	EU éves GDP 9%-a

Forrás: (Darvas, Z., 2021) alapján ÁSZ szerkesztés

Ezen értékek folyamatos csökkenése várható 2027 és 2030 között úgy, hogy még 2030-ban is 1% felett alakulhat, továbbá 2030-at követően hosszú távon is pozitív hatással lehet az EU éves GDP-jére. A Bruegel által felvázolt forgatókönyv sokkal visszafogottabb eredményeket mutat, továbbá figyelembe veszi az EU általános költségvetésének nettó pénzforgalmi mérleg kalkulációit is. Felhívja arra is a figyelmet, hogy az NGEU nettó egyenlegének vizsgálatához szükséges figyelembe venni az egyes tagállamok bruttó nemzeti jövedelmét (GNI) is a 2027-2058 közötti időszakra vonatkozóan, mivel 2027-től kezdődően a felvett összegek teljes visszafizetéséig a tagállamok évente bruttó nemzeti jövedelmük legfeljebb 0,6%-át kitevő rendkívüli hozzájárulásokat utalnak az uniós költségvetésbe. (A tervezett új saját források figyelembevétele nélkül.) A GNI mutató ilyen hosszú távú előrejelzése jelentős kihívást, és több bizonytalansági faktor számbavételét teszi szükségessé. Ilyen például a tőke alapú reáljövedelem (vásárlóerő paritás, azaz PPP), az árszínvonal és a populáció.

A Bruegel féle elemzés egyik fő következtetése, hogy a GDP és GNI alapú megközelítések helyett érdemesebb lenne gazdasági hatástanulmányokat végezni összehasonlítva az NGEU támogatás nélküli és NGEU által támogatott eseteket, ahol NGEU által előidézett jövedelemlnövekedés is figyelembe van véve az EU költségvetés és tagállamok közötti közvetlen pénzforgalomban. (Darvas, Z., 2021)

Az NGEU leginkább vitatott hatása az eszköz finanszírozásának kérdésével kapcsolatos, mivel az EU általános hosszú távú költségvetési forrásai (vámok, tagállami GNI és hozzáadott értéken alapuló hozzájárulások) mellett bevezetésre kerülnek új „saját források”. Ennek része a válság következményeinek kezelése érdekében a tőkepiacokról felvett hitel, illetve EU kötvénykibocsátás. Az NGEU finanszírozása okán létrejött közös kockázatvállalás létrehoz egy közös adósságot, amely jelentős hatással lehet a tagállami költségvetések egyensúlyára, és későbbi alakulására.

Az NGEU, és azon belül az RRF által megnyíló lehetőségek:

Az RRF európai szemeszterbe való beágyazása a tagállami helyreállítási stratégiák közösségi koordinálását és az Európai Unió gazdasági stratégiáival való eredményes összehangolását teszi lehetővé, ennél fogva megerősíti az uniós gazdasági koordinációs szerepét. Ezáltal a tagállamok ösztönözve vannak arra, hogy a

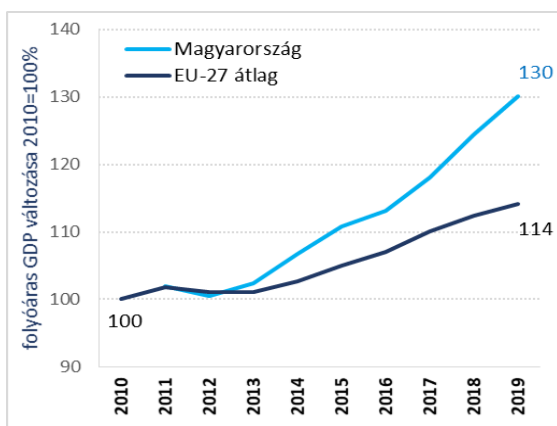
kiegészítő finanszírozást olyan strukturális reformokra és beruházásokra fordítsák, amelyek jelentős hatást gyakorolnak a hosszú távú növekedésre, és egyben az uniós szakpolitikák által meghatározott (korábban bemutatott) célkitűzésekkel is összhangban vannak.

Másik jelentős lehetőség az RRF kialakításában rejlik, mivel lehetőséget teremt arra, hogy gyorsan lehessen hatást gyakorolni általa a gazdaságra, ezáltal is csökkentve a járvány okozta válság elmélyülésének lehetőségét. Különösen a források előre ütemezésének lehetősége, és a szokásostól eltérő uniós forrás-felhasználási szabályok teszik lehetővé a gazdasági sokkhatást követő gyors helyreállítást.

HAZAI MAKROGAZDASÁGI, PÉNZÜGYI ELŐZMÉNYEK

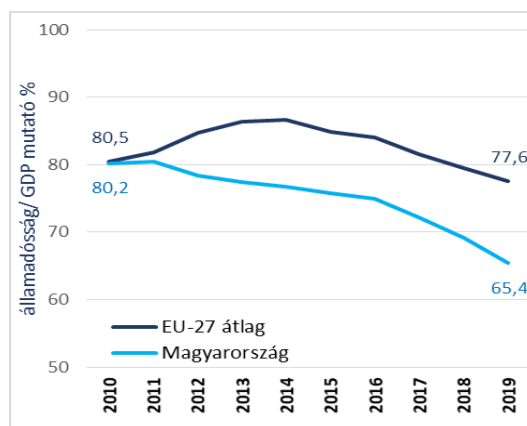
Az elmúlt uniós költségvetési időszak (2014-2020) első hat évében a magyar gazdaság fejlődése töretlen, növekedése kiegyensúlyozott, stabil volt. A GDP évente átlagosan 4,1%-kal emelkedett, ez közel duplája volt az uniós tagállamok 2,1%-os átlagos növekedésének. A stabil pénzügyi környezetet tartósan alacsony infláció, stabil kamatkörnyezet, alacsony államháztartási hiány jellemezte, amely következtében az államadósság 2019-ig folyamatosan csökkent (lásd 9. ábra- 12. ábra).

9. ábra: Folyóáras GDP változása (2010=100%)

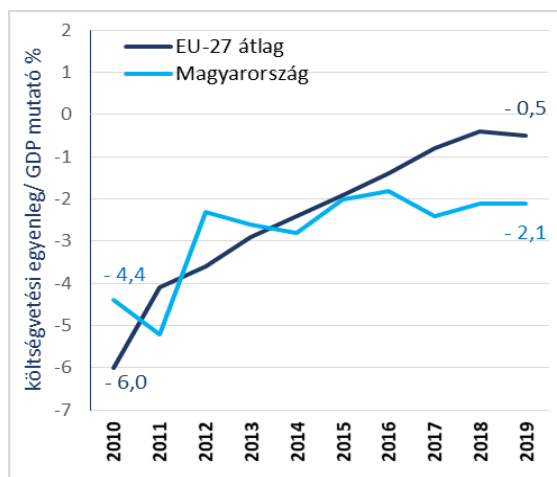
Forrás: Eurostat – [NAMA_10_GDP]

10. ábra: Államadósság alakulása a GDP %-ban

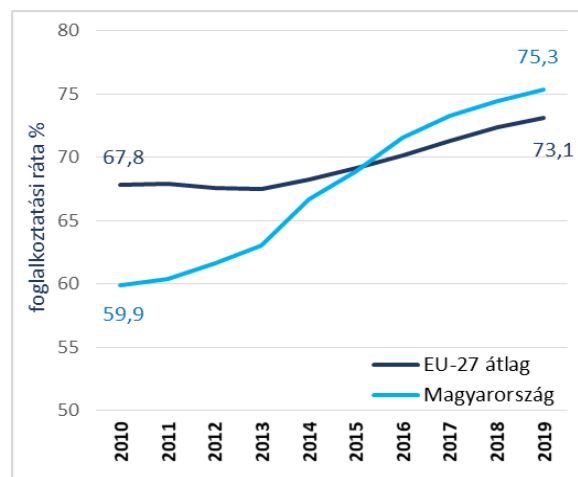
Forrás: Eurostat – [SDG_17_40]

11. ábra: Költségvetési egyenleg alakulása a GDP %-ban

Forrás: Eurostat – General government deficit/surplus [TEC00127]

12. ábra: Foglalkoztatási ráta, 20-64 évesek

Forrás: Eurostat – Employment rate by age group 20-64 [T2020_10]

Az ország gazdasági teljesítményét, versenyképességét alapvetően meghatározta a gazdaságilag aktív népességben belül a foglalkoztatottak arányának folyamatos növekedése. A 2014-2020 uniós költségvetési ciklus indulásakor Magyarországon a 20-64 éves korosztály foglalkoztatási rátája 63,0% volt, jelentősen elmaradt mind az uniós átlagtól, mind a visegrádi országokat jellemző szinttől. A Kormány egymásra épülő gazdasági aktivitást növelő intézkedéseinek következtében a hazai foglalkoztatottak aránya 2019-re 12,9%-kal nőtt, elérte a 75,3%-ot. Ezzel hazánk már 2019-ben meghaladta a 20-64 éves korosztályban a 2020-ra kitűzött uniós célértéket a 75%-os foglalkoztatási arányt.

Az Európai Bizottság 2020 februárjában közzétett Magyarországról szóló Országjelentése rámutat a kedvező gazdasági folyamatokra, azok kapcsán felhívja a figyelmet a strukturális reformok szükségességére, a munkatermelékenység további növelésére. „Magyarország erőteljes gazdasági növekedése értékes lehetőséget kínál arra, hogy az ország jelentős strukturális és intézményi reformokat hajtson végre a fenntartható

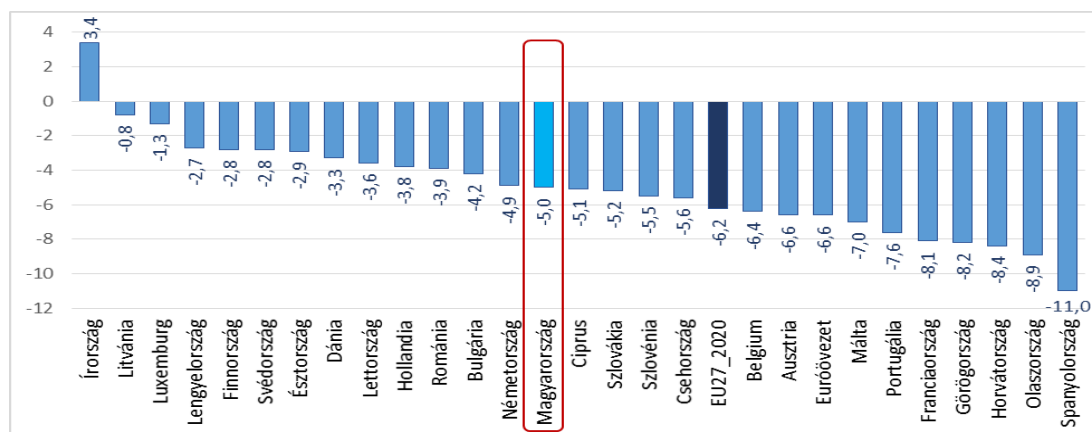
és hosszú távú növekedés érdekében. Az elmúlt években Magyarországon erőteljesen bővült a gazdaság – a GDP-növekedési ráta a legmagasabbak között volt az EU-ban. A foglalkoztatási ráta szintén gyorsan emelkedett. Az ország jövőbeli gazdasági fejlődése attól függ, hogy a gazdaság képes-e növelni termelékenységét, amihez az alacsony munkaerőköltségeken alapuló modellről a fejlett termékeket előállító, tudásalapú, fenntartható gazdaságra való áttérésre van szükség.”

A COVID-19 járvány hatásai a makrogazdasági és pénzügyi folyamatokra

A COVID-19 járvány következményei 2020-ban megállították a kedvező hazai makrogazdasági folyamatokat, a gazdaság lendületét. A járvány miatti visszaesés mértéke több makrogazdasági mutató tekintetében azonos volt a 2008-as pénzügyi, világgazdasági válsághoz, azonban a visszaesés elsősorban nem a pénzügyi- és befektetési piacokat, hitelforrásokat érintette, hanem a lezárásokon keresztül a nemzetközi termelési értékláncokat, az országokon átnyúló gazdasági együttműködéseket, szolgáltatásokat érte el leginkább. A járvány miatt korlátozott mobilitási lehetőségek a gazdasági ágazatok közül a szállítás, turizmus, vendéglátás értékesítési lehetőségeit, bevételeit csökkentette, valamint az alacsony készletekkel dolgozó feldolgozóipar működését ellehetetlenítette.

Magyarországon a járvány hatására a megelőző évhez képest a GDP 5,0%-kal csökkent (lásd. 13. ábra). A hazai GDP visszaesése kisebb mértékű volt, mint a 2008-as válság idején tapasztalt 6,7% és a GDP csökkenés alacsonyabb volt, mint az uniós tagállamok GDP-jének átlagos volumencsökkenése (6,2%). Az Európai Unióban szinte minden tagállamban csökkent a gazdaság teljesítménye, a GDP magyarországi csökkenése az Unió átlagot nem haladta meg.

13. ábra: 2020-ban a GDP volumenváltozása a tagállamokban az előző évhez képest

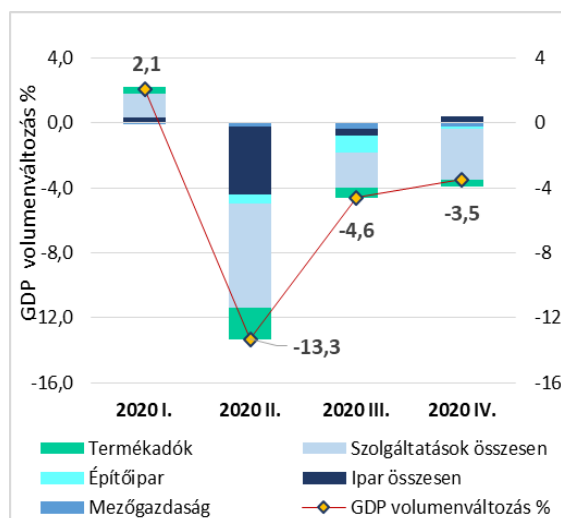
Forrás: KSH 2020 előzetes adatok, Heti monitor, GDP alakulása az uniós tagállamokban, letöltve 2021.04.01.

Az adatok szerint a COVID-19 járvány első két hulláma eltérő mértékű hatást gyakorolt a gazdaság teljesítményére. A járvány **2020 első negyedévének** végén, március közepén tört ki. A 2020 első negyedévi GDP növekménye 2,1%-kal haladta meg a 2019. első negyedéves GDP adatot. Ez a növekmény elmaradt ugyan a 2017 és 2019 között tartósan megfigyelhető 4,2 és 5,6% között mozgó negyedéves GDP-növekménytől, de a változás pozitív tartományban volt.

2020 második negyedévében - a járvány első hullámának a megfékezése érdekében - áprilisban és májusban lezárásokról döntött a Kormány, ami szállítási korlátozásokkal járt. A gazdaság újraindítása június közepétől kezdődött. A lezárások következtében a második negyedéves GDP 13,3%-kal maradt el az előző évi szinttől. A GDP csökkenését leginkább a szolgáltatások termelési volumenének csökkenése (6,4%-kal) és az ipari termelés csökkenése (4,2%-kal) határozta meg. A szolgáltatásokon belül a légi szállítás tizedére, a turizmushoz kapcsolódó szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás bevételei a harmadára esett vissza 2020 máso-

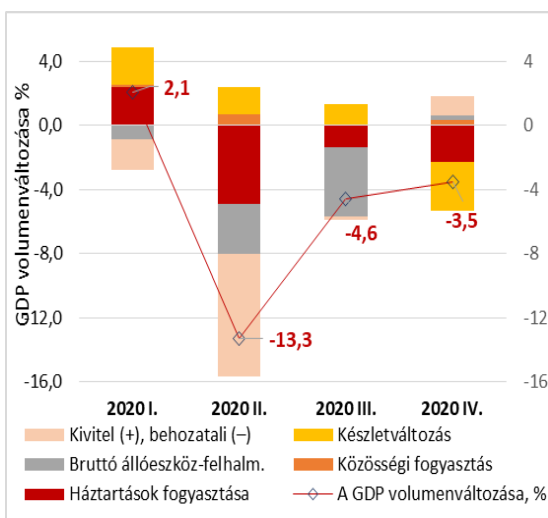
dik negyedévében. Az ipar és feldolgozóipar negyedéves termelése ötödével csökkent. A korlátozások, lezárások hatására az import 7,7%-kal, a háztartások fogyasztása 4,9%-kal, a beruházások 3,1%-kal csökkentek, a felhalmozott készletek 1,6%-kal, a közösségi felhasználás 0,7%-kal emelkedtek.

14. ábra: A GDP volumenváltozáshoz való hozzájárulás, termelési oldal, 2020 negyedévek

Forrás: KSH, heti monitor, 2020 negyedéves GDP volumenváltozás, (termelés)

15. ábra: A GDP volumenváltozáshoz való hozzájárulás, fogyasztói oldal, 2020 negyedévek

Forrás: KSH, heti monitor, 2020 negyedéves GDP volumenváltozás, (fogyasztás)

2020 harmadik negyedévében a gazdaság teljesítménye javult, de a GDP még így is **elmaradt 4,6%-kal** az előző év azonos időszakától. A termelés és az azt kiszolgáló szállítói értéklánc visszatérése a korábbi szintekre fokozatosan történt meg. A részlegesen érvényben maradt korlátozások miatt azonban a szolgáltatóipar 2,2%-kal, azon belül a turizmus, vendéglátás teljesítménye ötödével elmaradt a 2019. III. negyedéves GDP volumenétől. A mezőgazdaság, ipar, feldolgozóipar a harmadik negyedévben elérte a korábbi éves szintet, a szolgáltatásokon belül a kereskedelem, szállítási- és raktározási szolgáltatások, információ, kommunikáció fokozatos lendületet kaptak, 5-7%-kal meghaladták a 2019-es negyedéves adatokat. A beruházások a termelésnél lassabban indultak be, volumenük a megelőző év azonos időszakától, 4,3%-kal elmaradt. A háztartások harmadik negyedéves fogyasztása 1,4%-kal alacsonyabb volt a bázis értékénél.

2020 negyedik negyedévében a járvány második hulláma következtében a gazdaság visszarendeződése megállt. A GDP mintegy 3,5%-kal elmaradt a 2019 negyedik negyedéves szinttől. A bezárások ismét a szolgáltatásokat érintették leginkább, ezek szintje 3,2%-kal maradt el a korábbi időszakától (ez a csökkenés fele volt a 2020. második negyedéves visszaesésnek). Hasonlóan a 2020 tavaszi adatokhoz, a szolgáltatások közül a szálláshelyek, vendéglátás bevételei felére, 52%-kal estek vissza. Kedvező tendencia volt azonban, hogy a járvány második hulláma az ipari termelést kevésbé érintette. A járműipari ágazat jobban felkészült a szállítási korlátozásokra, termelési készletek felhalmozása következtében visszaesés nem volt. A negyedik negyedéves ipari termelés, a feldolgozóipari teljesítmény növekménye következtében 0,4%-kal emelkedett. A háztartások kiadásai a bizonytalan kimenetelű korlátozások miatt a negyedik negyedévben sem nőttek, 2,3%-kal elmaradtak a 2019. éves bázistól, a felhalmozott készletek a negyedév alatt 3,0%-kal csökkentek.

Össességében a 2020. évben Magyarországon a **beruházások volumene** 7,3%-kal csökkent, ez közel megegyezett az uniós beruházási 7,7%-os csökkenéssel. A beruházások jellege szerint, az év első felében a nemzetgazdasági beruházások és építési beruházások domináltak, a 2020 második félévében azonban az elmaradt gépbeszerezések értéke meghaladta mind a nemzetgazdasági, mind az építési beruházások értékét.

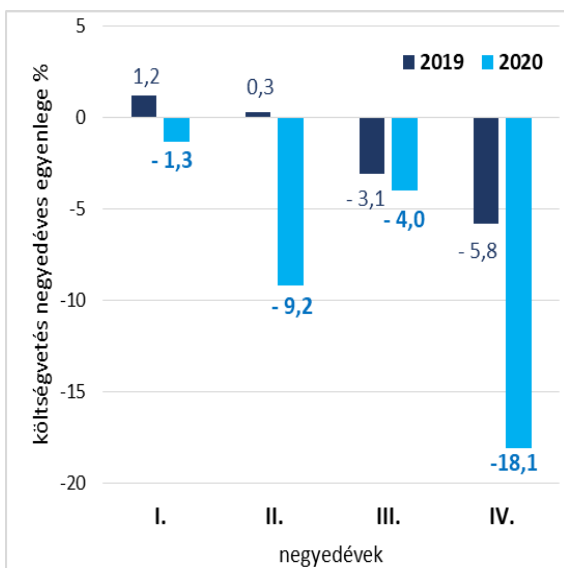
Az **államadósság** 2020 végén 36 684 milliárd Ft-ot tett ki, 23,6%-kal, 7 002 milliárd Ft-tal haladta meg az egy évvel korábbi 29 682 milliárd Ft-ot. A rendkívüli emelkedés, közel ötszöröse volt a korábbi öt évben tapasztalt átlagosan 4,4%-os éves nominális államadósság növekedésnek. Az adósság növekményt 4953 milliárd Ft-ot a központi költségvetési deficit finanszírozása okozta. Az államadósságnak közel ötöde 19,9%-a devizában fennálló tartozás volt, melynek részaránya a 2020-ban történt devizakötvény kibocsátás

(1768 milliárd Ft) és a deviza hitelek (465 milliárd Ft) állományának növekménye következtében 2,7%-kal emelkedett. Az összes adósságon belül a forint adósság aránya 2020. év végén 80,1% volt, 29 297 milliárd Ft.

Az **államháztartási hiány** alakulására a COVID-19 járvány első és második hulláma is jelentős hatást gyakorolt. A járvány első hulláma következtében megnövekedtek a költségvetés ráfordításai, ezért 2020 második negyedévben a költségvetés 9,2%-os hiányt mutatott. A harmadik negyedévben beindult a gazdaság visszarendeződése, a költségvetés befizetései emelkedtek. A második hullám következtében azonban a negyedik negyedévben a Kormány kiadásai 2169 milliárd Ft-tal meghaladták a bázis szintet. A növekmény elsősorban a járvány kezelésére fordított kiadás volt, amely hatására a negyedéves költségvetési hiány 18,1%-kal meghaladta a 2019-es szintet.

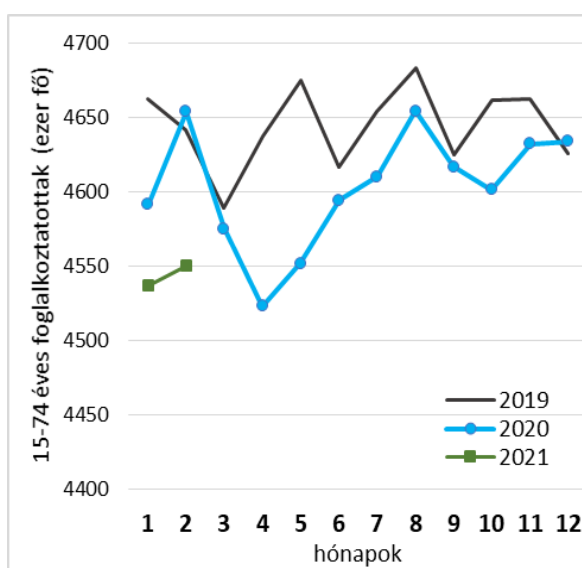
A 2020. évben a kormányzati szektor hiánya 3 870 milliárd Ft volt, ebből a **kormányzat központi bevételei** elérték a 20 775 milliárd Ft-ot, a 2019. éves szintet 0,2%-kal haladták meg. A **kormányzati kiadások összege** 24 644 milliárd Ft volt, 13,4%-kal magasabb az egy évvel korábbi szintnél. A COVID-19 járványhoz kapcsolódó egészségügyi közbeszerzésekre 615 milliárd Ft-ot, a kiadások 2,5%-át fordított a Kormány. A járvány kedvezőtlen gazdasági hatásai ellenére a költségvetési adóbevételek 2020-ban emelkedtek. A lakossági befizetések 4,8%-kal, ebből a személyi jövedelemadó 4,3%-kal emelkedett. A fogyasztáshoz kapcsolt adóbevételek 2,1%-kal nőttek, ebből az áfa-bevételek 3,0%-kal haladták meg a bázis évet, a jövedéki adó 1,7%-kal emelkedett. A gazdálkodó szervek befizetései 13,9%-kal meghaladták a 2019-es szintet, ebből a társasági adó 34,0%-kal, 103 milliárd Ft-tal emelkedett, azonban több, a vállalkozókat terhelő adónem bevételei, a járvány miatt bevezetett kedvezmények következtében csökkenést mutatott.

16. ábra: A negyedéves költségvetési hiány alakulás 2019 és 2020

Eurostat [TEINA205]

17. ábra: A 15-74 éves korosztály foglalkoztatási rátájának alakulása 2019-2021. február

KSH, Heti monitor, foglalkoztatási adatok

A munkaerőpiac, a foglalkoztatottak száma is érzékenyen reagált a járványhelyzetre. 2020-ban a 15-74 év közötti foglalkoztatottak éves aránya a bázis időszaki 2019-hez képest 0,9%-kal, átlagosan 41 ezer fővel volt alacsonyabb, mint a megelőző időszakban. A COVID-19 járvány első hullámát jellemző korlátozások, lezárások alatt áprilisban 114 ezer fővel, májusban 123 ezer fővel csökkent a foglalkoztatottak száma, a munkanélküliségi ráta 5,0%-ra emelkedett, 2019 decemberi értéke 2,9% volt. Félévtől a munkaerőpiacon fokozatos emelkedés következett be, 2020 végén 0,1%-kal, 8 ezer fővel többen dolgoztak, mint 2019 végén.

A 20-64 éves foglalkoztatottak aránya 2020-ban 2,1%-kal, 77,4%-ra emelkedett. Az adatok szerint a legfiatalabb korosztály munkaerőpiaci pozícióit gyengítette leginkább a járvány, a foglalkoztatottak között a 15-24 éves korosztály létszáma átlagosan mintegy 25 ezer fővel csökkent. 2021 január-február hónapokban a járvány következményeként, a foglalkoztatottak számának további csökkenése volt látható. Elsősorban a hazai háztartások külföldön dolgozó tagjainak munkalehetőségei csökkentek (két hónap alatt átlagosan 39 ezer fővel), valamint a közfoglalkoztatottak száma csökkent 12 ezer fővel.

Gazdaság-újraindítás a fenntarthatóság és a reziliencia jegyében

A magyar Kormány az 1037/2021. (II. 5.) Korm. határozattal meghirdette a Gazdaság-újraindítási akciótervét, amelynek végső céljaként azt jelölte meg, hogy „Magyarország 2030-ra Európa öt legélhetőbb állama közé tartozzon”.

Az akcióterv az alábbi kilenc komponensből áll, amely egyúttal meghatározza az Európai Bizottsággal egyeztetendő Helyreállítási és Ellenállóképességi Terv programterületeit:

- **Demográfia és köznevelés:** a gyermekvállalási kedv és a hazai lakosságszám növelése az ezt elősegítő család-, adó- és egészségpolitikai eszközök révén. A fiatal generációk XXI. századi követelményeknek megfelelő, nemzeti alapokon álló, minőségi oktatásának biztosítása.
- **Egyetemek megújítása:** a felsőoktatási és a felnőttképzési rendszerek, valamint az ehhez kapcsolódó szakképzés megújításával a cél, hogy a magyar egyetemek Európa legmagasabb színvonalú oktatási, tudományos, innovációs és kulturális központjaivá, a helyi közösség és a gazdaság- és kutatásfejlesztés motorjává váljanak.
- **Felzárkózó települések és régiók:** a fejlődésben lemaradt települések és régiók teljes körű fejlesztése a munka és a tanulás lehetőségeinek bővítésével.
- **Vízgazdálkodás:** a magyarországi felszíni és a felszín alatti vízkészletek védelme és a vízgazdálkodás megújítása, versenyképességének és jövedelemtermelő képességének növelése, a klímaváltozás mezőgazdasági termelésre gyakorolt negatív hatásainak ellensúlyozása.
- **Fenntartható, zöld közlekedés:** Magyarország összes települését egy nemzeti közlekedési rendszerbe kapcsolják össze, valamint a települési, regionális, városközi és az áruszállítási útvonalakat azok bővítésével, minőségi megújításával és klímabarát technológiák elterjesztésével fejlesztik.
- **Energetika (zöld átállás):** Magyarország energiafüggetlenségének erősítése, az energetikai önállóság és önrendelkezés növelése, az energiaszektor korszerűsítése, az energetikai rendszerek hatékonyságának növelése és a digitalizáció elősegítése. További cél az energiaszektor szén-dioxid-kibocsátásának csökkentése, a Magyarország által vállalt klímavédelmi célok teljesítése.
- **Körforgásos gazdaság:** csökkenteni a háztartások és a gazdaság által termelt hulladék mennyiségét és fokozni a fejlett technológiákon alapuló környezetbarát újrahasznosítást.
- **Digitalizáció:** cél a korszerű technológiákon és informatikai hálózatokon alapuló hatékony és versenyképes gazdasági, államigazgatási, oktatási és egészségügyi rendszerek kiépítése és fejlesztése.
- **Egészségügy:** cél a magyarok általános egészségi állapotának folyamatos javítása az egészségügyi szolgáltatások színvonalának emelésével és az infrastrukturális, humán erőforrás és informatikai feltételek fejlesztésével.

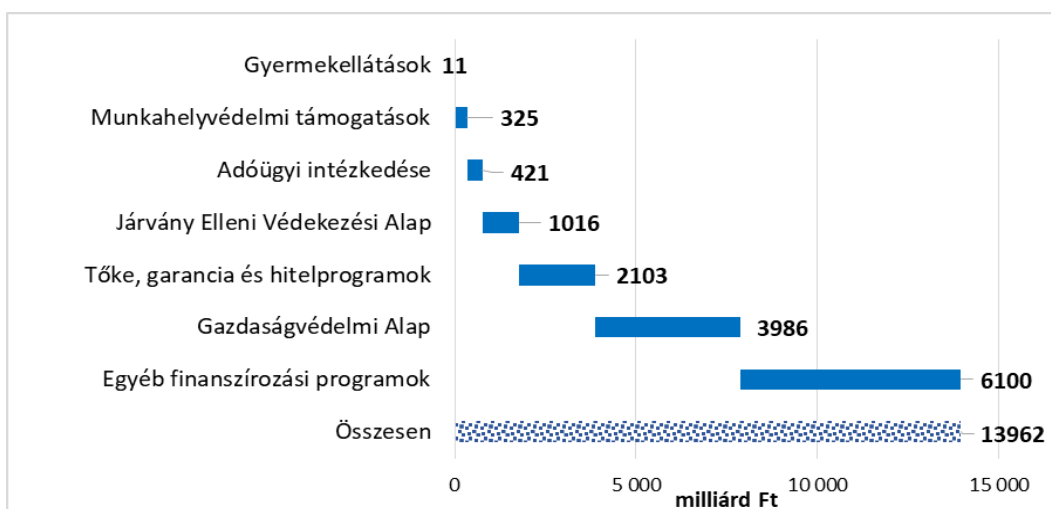
Az akcióterv programterületei tükrözik, hogy a gazdaság újraindítása nem a válság előtti állapothoz való visszatérést célozza, hanem olyan reform intézkedéscsomagokat és beruházási programokat irányoz elő, amely szilárdan egy fenntartható és reziliens helyreállítási pályára állítja Magyarországot, színvonalas munkahelyeket teremt és a foglalkoztatási potenciál élénkítését célozza, orvosolja a COVID-19 járvány által okozott társadalmi-gazdasági károkat és előmozdítja az EU zöld és digitális prioritásait.

A gazdaságvédelemre fordított költségvetési források

A 18. ábra a Kormány járványkezelésre és a gazdaság védelmére fordított 2020. éves költségvetési kiadásait mutatja a felhasználási célterületek szerint. A több irányból érkező támogatások elérték mind a gazdaság

szereplőit, mind a családokat. Az egyéb finanszírozási programok nagy részét a 2014-2020-as uniós projektek megemelt állami támogatásai, az állami, önkormányzati beruházások megvalósítását segítő szubvenciók tették ki.

18. ábra: A Kormány 2020-ban hozott gazdaságvédelmi intézkedéseinek forrásai

Forrás: PM, Makrogazdasági és költségvetési előrejelzés 2020-2024, 2. fejezet

A COVID-19 járvány 2021 elején jelentkezett harmadik hulláma miatt a Kormány a 2021. éves költségvetésben a Járvány Elleni Védekezési Alap központi tartalékába 25 milliárd Ft-ot különített el, a Gazdaságvédelmi Alapnak és programoknak új elnevezést adott. Az új néven rendelkezésre álló Gazdaság-újraindítási Alapban 2021-től 2 870 milliárd Ft-ot különített el a gazdasági újraindításához. A Járvány Elleni Védekezési Alap a járvánnyal kapcsolatos védekezést, az egészségügyi ellátórendszer kapacitás bővítéséhez, működtetéséhez szükséges forrásokat biztosítja.

3. táblázat: A Gazdaságvédelmi Alap 2021. éves kiemelt forrásai

Központi kezelésű előirányzatok	722 Mrd Ft
- Lakástámogatások	370 Mrd Ft
- Gazdaságvédelmet szolgáló társadalompolitikai célok (nyugdíj)	130 Mrd Ft
- Paksi atomerőmű Zrt. tőkeemelése	116 Mrd Ft
- Gazdaság újraindítási programok	108 Mrd Ft
Fejezeti kezelésű előirányzatok	1346 Mrd Ft
- Közlekedési fejlesztések	420 Mrd Ft
- Magyar Falu Program	190 Mrd Ft
- Emberi erőforrások védelme, fejlesztése, (idegen nyelvi képzés, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatása)	127 Mrd Ft
- Turisztikai fejlesztések	90 Mrd Ft
- Gazdaságfejlesztési feladatok	84 Mrd Ft
- Beruházás ösztönzési célelőirányzat (külügyi)	80 Mrd Ft
- Nemzeti agrártámogatások	79 Mrd Ft
- Modern Városok Program	50 Mrd Ft
- Felsőoktatás vagyongazdálkodás	50 Mrd Ft
Kiemelt Kormányzati Magasépítési Beruházások	129 Mrd Ft
Gazdaságvédelmi Foglalkoztatási Alap	412 Mrd Ft
- Start-munkaprogram	165 Mrd Ft
- Álláskeresési támogatások	109 Mrd Ft
Összesen Gazdaságvédelmi Alap forrásai	2870 Mrd Ft

Forrás: 2020. évi XC. törvény, XLVII. fejezete

A Gazdaságvédelmi Alap forrásai (3. táblázat) a gazdaság védelemét, a kiemelt ágazati fejlesztési célok mellett társadalmpolitikai célokat szolgálnak. A gazdaság újraéledése, ismételt lendülete érdekében a költségvetésből elkülönített források a vállalkozások működőképességének megőrzését, a termelés bővítését és korszerűsítését szolgálják, támogatják a munkahelyek megőrzését, a foglalkoztatottak átképzését. A gazdasági szereplők mellett 2021-ben a Gazdaságvédelmi Alap forrásokat biztosít az önkormányzatok fejlesztéséhez (Magyar Falu és Modern Városok Program), turisztikai beruházásokhoz és kiemelt társadalmpolitikai célok megvalósításához, a családok lakástámogatásához, a nyugdíjasok 13. havi juttatásához, megváltozott munkaképességűek foglalkoztatásához, átképzésekhez.

Magyar gazdasági kilátások

A világgazdaság jövőbeni teljesítményére vonatkozó várakozások bizonytalanok, jelentősen függenek a COVID-19 járvány harmadik hullámának alakulásától és a további korlátozások szükségességétől. Az adatok szerint a járvány második hulláma a gazdaságot kevésbé viselte meg, illetve a korlátozások kevésbé drasztikusak voltak, csak az év utolsó heteit érintették, így a negyedik negyedéves GDP adatok lassú visszarendeződést mutattak. A járvány harmadik hulláma szintén korlátozások bevezetését tette szükségessé, azonban a makrogazdasági prognózisok szerint az elkövetkezendő két évben a magyar gazdaság visszaszerzi korábbi 2020 előtti lendületét.

Legfontosabb makrogazdasági mutatók prognózisa

A magyar makrogazdasági környezet alakulására és pénzügyi mutatókra vonatkozó előrejelzések többsége 2020. év végén, a második hullám lecsengése szakaszában készült, amikor kedvezőbb visszarendeződési tendenciákat vártak a trendeket elemzők. Azonban a globális gazdasági trendek alapján a vártnál kedvezőbb adatok alakulása a hazai gazdasági várakozásokat is pozitív irányba mozdítja.

4. táblázat: A magyar makrogazdasági mutatók becsült alakulása 2021-2023 években (éves változás, százalék)

	2020 Tény	2021	2022 Előrejelzés	2023
GDP	-5,0			
PM (2020. december)		3,5	5,4	4
MNB (2021. március)		4,0 - 6,0	5,0 - 6,0	3,5
GKI (2021. március)		4,3	-	-
Európai Bizottság (2021. február)		3,5	2,9	-
Államháztartás egyenlege	-8,1			
PM (2020. december)		-6,5	-4,8	-3
MNB (2021. március)		(-7,0) - (-6,5)	(-5,0) - (-4,5)	(-3,5) - (-3,0)
Európai Bizottság (2020. november)		-5,4	-4,3	-
Foglalkoztatottak száma*	-0,9			
PM (2020. december)		-0,1	0,7	0,4
MNB (2021. március)		(-0,7) - (0,2)	0,7 - 1,1	0,3 - 0,6
Bruttó állóeszköz felhalmozás	-7,3			
PM (2020. december)		-2,2	10,5	4,2
MNB (2021. március)		5,0 - 7,2	6,4 - 6,6	2,8
GKI (2021. március)		4,0	-	-

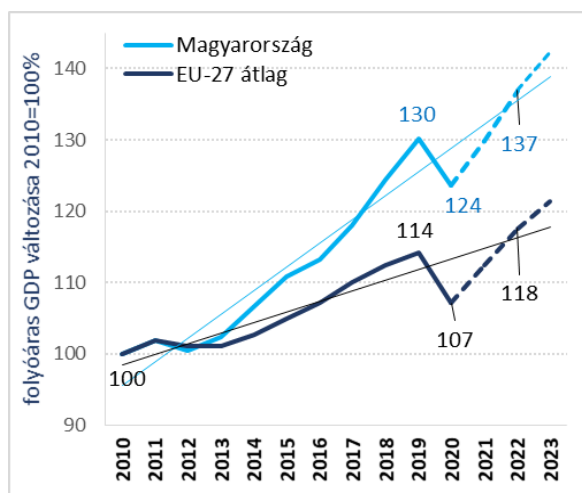
Államadósság (GDP %-ban)	80,4			
PM (2020. december)		81,2	80,8	78,2
Infláció	3,3			
MNB (2021. március)		3,8 -3,9	2,9 - 3,0	3,0
GKI (2021. március)		3,9	-	-

*Foglalkoztatottak száma 15-74 éves korosztályra vonatkozó 2020. éves adat és prognózis

Forrás: MNB Inflációs jelentés, prognózis (2021. március); GKI makrogazdasági prognózis (2021. február), PM Makrogazdasági előrejelzés 2021-2024 (2020. december)

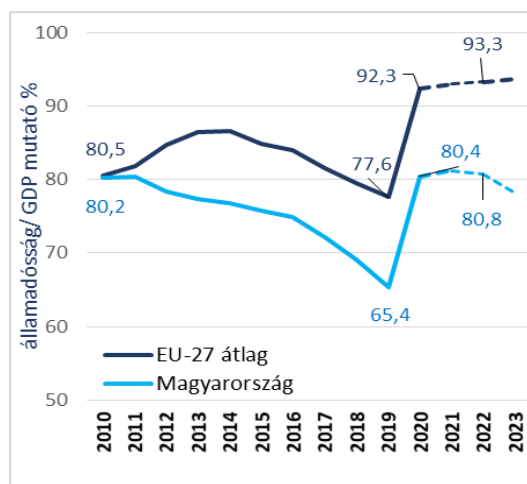
Az elkövetkezendő években a magyar gazdaság felzárkózása az uniós élmezőnyhöz tovább folytatódik a hazai felelős intézmények szerint (Pénzügyminisztérium, Magyar Nemzeti Bank). A GDP növekedése már a 2021. évben visszatér az uniós átlagot meghaladó gyors növekedési pályára (lásd. 19. ábra: Folyóáras GDP változása -2021-2024-es prognózisa (2010=100%)). A szakemberek szerint a válságkezelés miatt megnövekedett államadósság csökkenése is erőteljesebb lesz, mint az uniós átlag (lásd.20. ábra). A hazai költségvetés hiánya az uniós tagállamok szintjéhez hasonlóan alakult 2020-ben a fiskális szerepvállalás a gazdasági fejlődés növekedésében várhatóan a tagállamokhoz hasonló lesz 2021 és 2023 között (lásd.21. ábra).

19. ábra: Folyóáras GDP változása -2021-2024-es prognózisa (2010=100%)

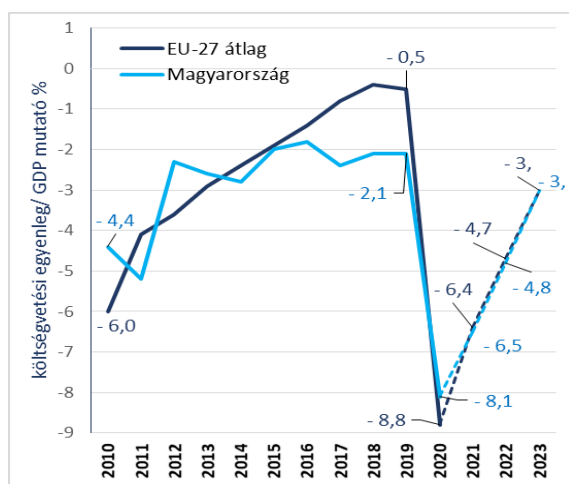
Forrás: Eurostat – [NAMA_10_GDP] -Gross domestic product at market prices, PM Makrogazdasági és költségvetési előrejelzés (2021-2024. évek)

20. ábra: Államadósság alakulása – 2021 -2024-es prognózisa a GDP %-ban

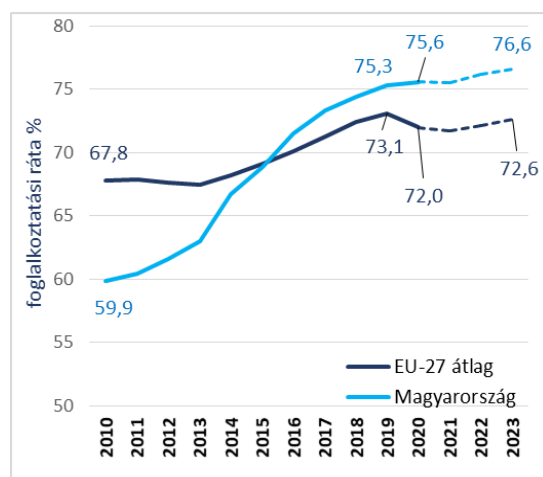
Forrás: Eurostat – [SDG_17_40] General government gross debt percentage of GDP; PM Makrogazdasági és költségvetési előrejelzés (2021-2024. évek)

21. ábra: Költségvetési egyenleg alakulása – 2021-2024-es prognózisa a GDP %-ban

Forrás: Eurostat – General government deficit/surplus [TEC00127] PM Makrogazdasági előrejelzés (2021-2024. évek)

22. ábra: Foglalkoztatási ráta, 20-64 éves korosztályban 2010-2020 és prognózisa

Forrás: Eurostat – Employment rate by age group 20-64 [T2020_10]; PM Makrogazdasági előrejelzés (2021-2024.év)

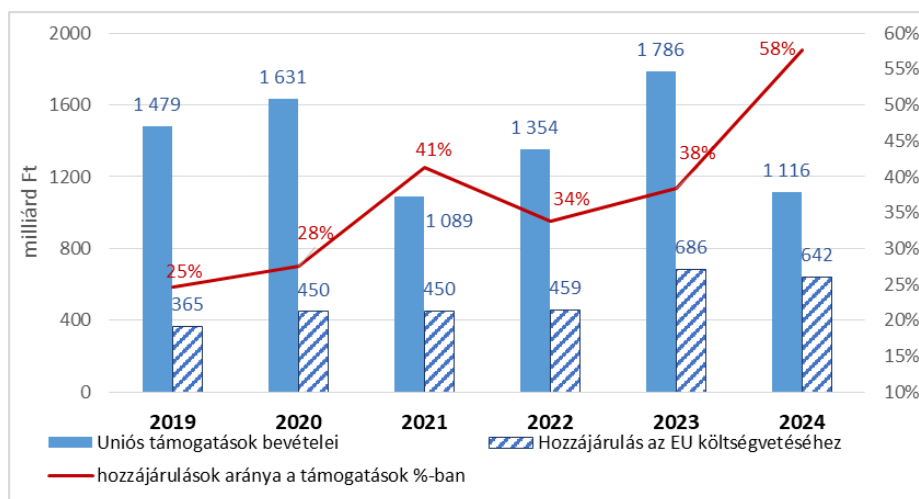
A foglalkoztatás terén elért hazai sikerek következtében a válság ellenére a magyar 20-64 éves foglalkoztatottak aránya 2020-ban nem csökkent, a válság főleg a munkaerőpiacra belépő kevésbé képzett fiatalokat érintette. Az uniós előrejelzés a válság foglalkoztatásra gyakorolt hosszabb kedvezőtlen hatását, lassabb visszarendeződését várja (lásd.22. ábra).

2024-ig várható uniós támogatások és befizetések

A makrogazdasági prognózisok mellett az elemzés az uniós helyreállítási források felhasználásának kerekeit tárgyalja.

A 2021-2027-es új uniós költségvetési időszakban az uniós költségvetéshez való hozzájárulás szabályai megváltoznak. A GNI-arányos tagállami pénzügyi befizetések mértéke 1,2%-ról, az 1,4%-ra emelkedik, ezért a prognózis szerint a kapott uniós támogatási források és a hazai befizetések aránya várhatóan 2021-től megemelkedik (lásd. 23. ábra).

23. ábra: Uniós elszámolás és várható alakulása 2021-2024

Forrás: PM Makrogazdasági előrejelzések 2021-2024; mellékletek - saját szerkesztés

MAGYARORSZÁG HELYREÁLLÍTÁSI ÉS ELLENÁLLÓKÉPESSÉGI TERVÉNEK JELLEMZŐI

Az NGEU hazai pénzügyi kerete

2021. április 14-én a Kormány társadalmi egyeztetési oldalán jelent meg a Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi tervének keretei. Az NGEU az uniós támogatási rendszerben új eszköz, amelynek az elszámolása, pénzforgalomra való hatása korábbiaktól eltérő sajátosságokat mutat. A Helyreállítási és Ellenállóképességi tervet a Kormánynak április végéig kell benyújtania a Bizottságnak. A tervben 9 fejlesztési komponens mellett a szakpolitikához nem sorolható országspecifikus ajánlások terén szerepet kapnak az anti-korrupciós eszközök. Az NGEU alából Magyarországra jutó keretösszeget a 9 fejlesztési komponens mentén mutatja be a 5. táblázat.

5. táblázat: Magyarország Helyreállítási és Ellenállóképességi tervének keretei

Komponens neve	Komponens keretösszege (Mrd Ft)
A. Demográfia és köznevelés	458,27
B. Egyetemek megújítása	1191,52
C. Felzárkózó települések	219,96
D. Vízgazdálkodás	163,51
E. Fenntartható zöld közlekedés	1417,60
F. Energetika	428,10
G. Átállás a körforgásos gazdaságra	353,00
H. Digitalizáció	284,25
I. Egészségügy	1268,01
J. Szakpolitikához nem sorolható országspecifikus ajánlások	12,88
Összesen	5797,10

Forrás: HET_tervezet_HU_04_04.pdf, <https://www.palyazat.gov.hu/helyreallitasi-es-ellenallokepességi-eszköz-rrf#> (ÁSZ szerkesztés)

A dokumentumban szereplő előzetes kalkulációk szerint 350 Ft/euró árfolyammal kalkulálva Magyarország 2511,5 milliárd Ft támogatással számol, továbbá a tagállamok a Helyreállítási Tervük megvalósításához a 2019. évi GNI-jük 6,8%-ig, hitelt vehetnek igénybe. Magyarország számára ennek nagysága előzetes kalkuláció szerint 3143,8 milliárd Ft-nak megfelelő összeg lehet. Ennek igénybevételéről, lekötéséről 2023. decemberéig kell dönteni.

A hitel igénybevétele mellett szól az Európai Bizottság által felvett hitelek pénzügyi megítélése, a tagállami hitelfelvételnél kedvezőbb pénzügyi kondíciói. A tagállamok egyedi pénzügyi ügyleteit, fejlesztési hitelfelvételeit az uniós közös hiteleknel magasabb kamatok és az ország-kockázati felár is terheli. A Bizottság által felvett hitel futamideje, törlesztése is kedvezőbb, szakaszosan 2058-ig elhúzódó 5 és 30 éves futamidő között meghatározható törlesztési ütemezéssel, a tagállamok igényeinek kedvező törlesztési szerkezet alakítható ki.

A Helyreállítási és Ellenállóképességi tervben a Kormány számításai szerint a reformok és beruházások megvalósulása nyomán 2019-es áron számítva 5074,9 milliárd Ft GDP érték keletkezik 2021 és 2026 között. A Helyreállítási és Ellenállóképességi terv szerint a középtávú hatás 2532,2 milliárd Ft. Ezen felül egyes beruházások, illetve reformok ennél is hosszabb távon fejthetik ki hatásuk, amelynek köszönhetően a Helyreállítási és Ellenállóképességi terv végrehajtása, a középtávú hatásokon felül hosszú távon (30 éves időtávon kumuláltn) további 13 611,9 milliárd Ft GDP létrejöttét eredményezi.

Az előrejelzett GDP szintjét tekintve a Helyreállítási és Ellenállóképességi terv megvalósulása esetén „a GDP 2021-ben 628,1, 2022-ben 1232,7, 2023-ban 1343,9, 2024-ben 1377,2, 2025-ben 1338,6, míg 2026-ban 1101,2 milliárd forinttal lehet magasabb, mint abban az esetben, ha a beruházások elmaradnak. A közép- és hosszú távú hatások fennmaradása miatt a HEE terv végrehajtása nyomán a GDP 2026 után is évente 1,4 százalékkal haladhatja meg azt a szintet, mint amit akkor ért volna el, ha a Konvergencia Programban közölt előrejelzésben bemutatott gazdasági folyamatok valósulnak meg. A költségvetés bevételei a rövid-távú hatások révén 1908,3 milliárd forinttal emelkedhetnek (ez évente átlagosan a GDP 0,8 százalékának felel meg), míg középtávon 928,3, hosszú távon pedig 4989,9 milliárd forinttal haladhatják meg azt a szintet, ami a reformok és beruházások megvalósulása nélkül állt volna elő.” (<https://www.palyazat.gov.hu/helyreallitasi-es-ellenallokepessegi-eszkoz-rrf#>)

A Kormány számításai szerint az egy főre jutó GDP 2026-ban a Helyreállítási és Ellenállóképességi terv reformjai és projektjei végrehajtása nyomán 2,2%-kal lehet magasabb, mint az alappályán becsült érték.

A kohéziós és az NGEU források finanszírozásának különbségei

Az EU egyik fő célkitűzése a gazdasági, társadalmi és területi kohéziójának erősítése, a régiók közötti különbségek csökkentése, különös tekintettel a vidéki térségekre, az ipari átalakulás által érintett területekre és a súlyos és állandó természeti vagy demográfiai hátrányban lévő régiókra. A 2014–2020 közötti programozási időszakban az EU teljes költségvetésének mintegy harmadát, 32,5%-át fordította a kohéziós politikájára. Azonban a Bizottság a forrásfelhasználás egyszerűsítése, a beruházások hatékonyságának növelése érdekében 2018 májusában az új költségvetési ciklustól érvényes finanszírozási reformra több javaslatot terjesztett elő. A viták során felmerült új forrás bevonás, elszámolási egyszerűsítések, felhasználási javaslatokat valósítja meg az unió az új költségvetési eszköz az NGEU források finanszírozása és pénzügyi elszámolásai során.

A legfontosabb különbségek a Helyreállítási Terv forrásai és a kohéziós források elszámolásában:

- Az NGEU támogatás, hitel közvetlen kedvezményezettje a tagállam.
- Az NGEU kerettervekben meghatározott célkitűzésekhez rendelt mutatószámok, célértékek helyes meghatározásának kulcsszerepe van a sikeres megvalósításban, mert ezekkel arányosan történik az NGEU források kifizetése.
- Az NGEU célkitűzések a tagállami költségvetéseknek nagyobb finanszírozási terhet jelentenek, mert sikertelen projektek, beruházások esetén a finanszírozás terhei a tagállami költségvetést terhelik.
- Nincs projektalapú elszámolás, az NGEU célkitűzésekhez kapcsolódó projektek, beruházások finanszírozásának és elszámolásának nemzeti rendszerét, szabályozását a tagállamok maguk alakítják ki.
- A tagállamok az NGEU célkitűzéseik időszaki teljesítéséről, a részeredményekről félévente beszámolót készítenek, ezeket a Bizottság értékeli, majd ennek alapján történik az NGEU források kifizetése a tagállamoknak.
- Az NGEU tervek végrehajtási ideje maximum 5 év, a célkitűzéseket 2026-ig teljesíteni kell (szemben a 7-éves uniós költségvetési periódussal).
- A tagállami pénzügyi keret maximum 13%-át az EU előfinanszírozhatja, a nemzeti támogatási keretrendszer feltételeinek kialakításához.
- A célok megvalósítása, az eredményhatás elhúzódó számbavétele miatt hosszabb időt igényelhet, így a költségvetési finanszírozási igény a kohéziós forrásokkal összehasonlítva nagyobb.
- Az NGEU Helyreállítási Terv megvalósítása az eredményességi kritériumok miatt nagyobb pénzügyi, finanszírozási kockázatot jelentenek a költségvetésre, mint a kohéziós források finanszírozása.

NGEU források finanszírozásának hatása az államadóságra

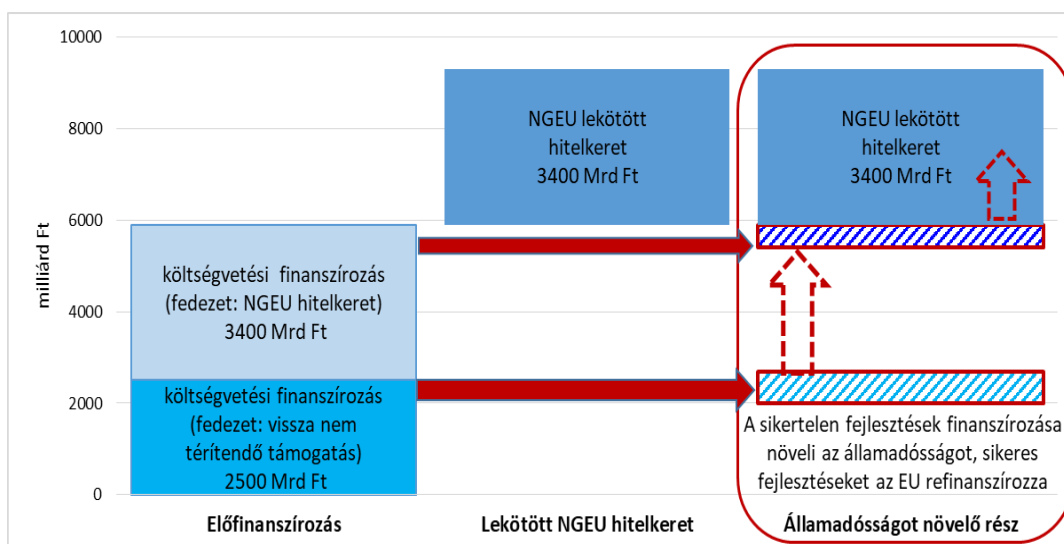
Az NGEU Helyreállítási Terv egy olyan új uniós pénzügyi támogatási eszköz, amely a kifizetéseket a forrásfelhasználás eredményességéhez kötötte, ezzel megnövelte a tagállamok felelősségét a stratégiai tervezésben, a célokhoz rendelt mutatószámok, célhierarchia meghatározásában, továbbá a programok megvalósításában és finanszírozásban.

Az NGEU új finanszírozási formája közös hitelfelvételt és a korábbiaktól eltérő pénzügyi elszámolási gyakorlatot jelent, ennek következtében ezek felhasználása során újabb eddig nem tapasztalt pénzügyi és a megvalósításhoz köthető kockázatok jelentkeznek.

Az NGEU források államadóságra gyakorolt hatásai:

- Az NGEU forrásokból megvalósított beruházások a gazdaság versenyképességét, a digitalizációt, a zöld átállást segítik. A fejlesztések hozzájárulnak a gazdaság teljesítményének, termelékenységének növekedéséhez, a GDP javulásához. Ezzel az NGEU forrásokból megvalósított beruházások az államadóság teher relatív csökkenését segíthetik elő. (Az államadóság mutató csökkenését eredményezik).
- Az NGEU keret sajátossága, hogy a kifizetések a meghatározott célkitűzések, mutatószámok teljesítéséhez kötöttek, így ezek eléréséig növelik a tagállami költségvetés finanszírozási feladatát. A több évig elhúzódó megvalósítás tartós finanszírozási igényvel jár, hozzájárulhat a költségvetési kiadások és az államadóság növekedéséhez.
- Az NGEU források hitelrész a hitelkeret lekötésének mértékéig az államadóságot terheli. Az elemzés kalkulációja szerint az NGEU hitelkeret teljes felvétele mintegy 7,5%-os államadóság/GDP mutató növekedést okozna (a 2020-as makrogazdasági környezetet alapul véve). Feltételezve a GDP folyamatos éves átlagos emelkedését (3,5%-kal), az NGEU hitelkeret államadóságot növelő hatása egyre csökken. Aránya az államadóságon belül 2028-ban, a törlesztés megkezdésekor 5,9%-ra csökkenne adott GDP növekedés mellett.
- A teljes hitelkeret államadóságot növelő hatásának értékelésekor szükséges ennek az államadóság finanszírozási terheit is áttekinteni. Hiszen az NGEU hitel előnyeként mindig kiemelik a közös hitel kedvezményes pénzügyi előnyeit. Magyarország államadósága 2020 december végén 36 384 milliárd Ft volt. Az államadóság finanszírozásának 2021. évre tervezett (bruttó) kamatterhe 1064,3 milliárd Ft, (Pénzügyminisztérium 2021. éves költségvetés előterjesztés szerint), ami az elemzés kalkulációja szerint megközelítőleg 2,9%-os államadóság finanszírozási költségnek felel meg.
 - o Az államadóságnak megközelítőleg 80%-a forint adósság, amely nagy része állampapírokban lévő adósság, ennek éves átlagos finanszírozási költsége 2021-ben várhatóan 3,6-4,1% között alakul. A forint állampapírok átlagos futamideje 2020-ban átlagosan 5,2 év volt. A válság bizonytalan kamatkörnyezetet okoz, 2020 december vége óta az állampapír referencia hozamok enyhén emelkedtek. Az 5 éves forint államkötvények referencia kamata 2021 március végén 1,91% volt, (2020 decemberben 1,36%); a 10 éves lejáratú államkötvények referencia kamata 2,71%, (2020.12.31 - 2,08%); a 20 éves államkötvények hasonló kamat 3,19%, (2020.12.31 - 2,51%).
 - o Az államadóság mintegy ötöde devizában fennálló tartozás volt 2020 végén. Ennek az adósságnak az átlagos finanszírozási költsége 2,0-2,5% között mozog várhatóan 2021-ben.
 - o Az NGEU hitelek forrásait biztosító hosszú lejáratú euro kötvények és a Bizottság által felvett **euro hitelek várható kamatterhe** az Európai Bizottság várakozása, befektetői prezentációja szerint -0,6% és 0,4% kamatozásúak lesznek. Ez a kamatszint ötöde az államadóság devizában fennálló kamatának.

24. ábra: Az NGEU fejlesztési források finanszírozásának hatása az államadósság alakulására

Forrás: NGEU stratégiai dokumentumok, PM Makrogazdasági előrejelzés

A fenti ábra az NGEU források finanszírozásának államadósságra gyakorolt hatását mutatja. Az látható, hogy az NGEU hitelkeret tartósan növeli az államadósságot és annak összegét a sikertelen refinanszírozás ra nem kerülő költségvetésből finanszírozott fejlesztési források tovább növelik, amely által az ország külső sérülékenysége szempontjából fontos adósságmutató nem csökken.

Jelenleg azonban még nem világos, hogy a hitelhez kapcsolódó tagállami kötelezettségvállalás és az eredményelváráshoz kötött finanszírozás hogyan valósul meg, az elszámolási szabályokról még egyeztetések zajlanak.

- o Egyik lehetséges elszámolási mód, hogy a Bizottság által felvett közös hitelhez kapcsolódó kötelezettségvállalás (hiteltartozás) fokozatosan, a vállalt célkitűzések eredményes teljesítésével arányosan kerül átadásra a tagállamnak. Ebben az esetben az államadósságot növelő hatás fokozatos, az uniós kifizetésekkel, refinanszírozásokkal arányos.
- o A másik lehetséges megoldás, hogy a Bizottság a felvett közös hitelből a tagállam által lekötött teljes hitelkerethez kapcsolódó kötelezettségvállalást átadja a tagállamnak. Azaz kötelezettségvállalás, hiteltartozás a tagállamnál kezdetektől fennáll, azonban az uniós kifizetés, a pénzügymozgás a célok teljesítése szerint halad.

Nem kidolgozott továbbá még a bizottsági dokumentumokban, hogy eredménytelen megvalósítás esetén, szélsőséges esetben a teljes hitelteher visszafizetése maradna a tagállamnál a hitel egy részének felhasználása nélkül.

- o Ha például Magyarországon szélsőséges esetben a teljes költségvetésből finanszírozott fejlesztési keret eredménytelen lenne, nem kerülne refinanszírozásra, akkor az államadósságot növelné a közös hitelkeret összege 3400 milliárd Ft és a magyar Kormány által a költségvetésből finanszírozott fejlesztési kiadások összege. (lásd. 24. ábra 2500 milliárd Ft és 3400 milliárd Ft). Az államadósság nagysága ebben az esetben mintegy ötödével 20,5%-kal nőne (2020. évi makrogazdasági környezetet feltételezve). A Kormány fokozatosan ütemezett felhasználást tervez, így ennek a kockázata nem magas, továbbá uniós elszámolási probléma esetén a felhasználás is leállítható.

FÜGGELÉKEK

1. Függelék: Rövidítések, glosszárium

Rövidítések:

- Bizottság: Európai Bizottság
- ECA: Európai Számvevőszék
- ESBA: Európai Stratégiai Beruházási Alap
- Esb-alapok: Európai strukturális és beruházási alapok
- EU: Európai Unió
- GDP: Bruttó hazai termék
- GNI: Bruttó nemzeti jövedelem
- KKV: Kis- és középvállalkozások
- NGEU: NextGeneration EU
- RRF: Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz
- RRP: Helyreállítási és Rezilienciaépítési Tervek
- Tanács: Európai Unió Tanácsa
- TPK: Többéves pénzügyi keret

Glosszárium:

Többéves pénzügyi keret: Az Európai Unió általában hét évre szóló kiadási terve, amely hat fő fejezetben (szakpolitikai célkitűzések alapján) meghatározza a prioritásokat és a felső határokat. Ez biztosítja azt a struktúrát, amelyen belül meghatározzák az éves uniós költségvetéseket, az egyes kiadási kategóriák kiadásainak korlátozásával.

Európai szemeszter: A gazdaság- és költségvetés-politikai koordináció éves ciklusa az Európai Unióban, amelyben a tagállamok szakpolitikai iránymutatásban részesülnek.

Országspecifikus ajánlások: A Bizottság évente szakpolitikai iránymutatást fogalmaz meg a tagállamok számára a rendezett államháztartás fenntartására nézve. A Bizottság ezt követően az európai szemeszter keretében júliusban jóváhagyás céljából benyújtja az ajánlásokat a Tanácsnak.

AMECO: Az AMECO az Európai Bizottság Gazdasági és Pénzügyi Főigazgatóságának éves makrogazdasági adatbázisa. Az adatbázist a főigazgatóság által készített elemzésekhez és jelentésekhez használják. Ez az EU, az euróövezet, az EU-országok és a tagjelölt országok, valamint az OECD többi országának adatait tartalmazza.

NextGeneration EU: Európai Helyreállítási terv, NextGeneration EU (NGEU) a koronavírus-világjárvány okozta gazdasági és társadalmi károk helyreállításának elősegítésére az Európai Bizottság, az Európai Parlament és az uniós tagállamok vezetői megállapodtak egy helyreállítási tervben, amellyel Európa kilábal a válságból és megalapozza modern és fenntartható jövőjét.

2. Függelék: Felhasznált irodalmak, jogszabályok, adatforrások

- Algebris (2020. július 24). *policy-research-forum/next-generation-eu-how-does-it-work-and-what-does-it-mean-for-europe/*. (www.algebris.com/) Letöltés dátuma: 2021. március 30, forrás: <https://www.algebris.com/policy-research-forum/next-generation-eu-how-does-it-work-and-what-does-it-mean-for-europe/>
- Államadósság Kezelő Központ (2020). *Éves jelentés az államadósság kezeléséről 2019*. Forrás: www.akk.hu
- Commission, E. (2020). Strategic Plan 2020-2024. Directorate-General for International Cooperation and Development - DG DEVCO. Forrás: https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-holistic-approach-sustainable-development_hu
- Darvas, Z. (2021. 03). *The nonsense of Next Generation EU net balance calculations, Policy Contribution*. Forrás: Bruegel: <https://www.bruegel.org/wp-content/uploads/2021/01/PC-03-2021-270121-1.pdf>
- Department, O. E. (2020. June). *Contributing to a global effort, Evaluating the initial impact of COVID-19 containment measures on economic activity*. OECD. Forrás: <https://www.oecd.org/economic-outlook/>
- Európai Bizottság (2020. február). *2020. évi Országjelentés - Magyarország*. Forrás: BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI 2020. évi országjelentés - Magyarország amely a következő dokumentumot kíséri - 2019. évi európai szemeszter: az 1176/2011/EU rendelet szerinti értékelés a strukturális reformok terén elért haladásról, a makrogazdasági egyensúlyhiány: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/?qid=1584543810241&uri=CELEX%3A52020SC0516>
- Európai Bizottság (2021). *Európai helyreállítási terv*. Forrás: https://ec.europa.eu/info/strategy/recovery-plan-europe_hu
- Európai Bizottság (2021. szeptember 17). *NextGenerationEU: a Bizottság felvázolja a 672,5 milliárd euró összegű Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel kapcsolatos következő lépéseket a 2021. évi éves fenntartható növekedési stratégiában*. Forrás: Európai Bizottság - Sajtószövegek: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/hu/IP_20_1658
- Európai Bizottság (2021). *Vidékfejlesztés*. Forrás: Európai Bizottság - Vidékfejlesztés: https://ec.europa.eu/info/food-farming-fisheries/key-policies/common-agricultural-policy/rural-development_hu
- Európai Bizottság, Európai szemeszter.(dátum nélk.). *Az európai szemeszter*. Letöltés dátuma: 2021, forrás: Az európai szemeszter: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester_hu
- Európai Parlament (2021.). *AZ EURÓPAI PARLAMENT ÉS A TANÁCS RENDELETE a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról*. Brüsszel: Európai Parlament.
- Európai Számvevőszék (2020). *A COVID19-válságra adott uniós gazdaságpolitikai válaszintézkedések kockázatok, kihívások és lehetőségei*. Forrás: <https://www.eca.europa.eu/hu/Pages/DocItem.aspx?diid=57497>
- Európai Tanács (2020). *Az Európai Tanács rendkívüli ülése (2020. július 17., 18., 19., 20. és 21.) – Következtetések*. Forrás: <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2020/07/21/european-council-conclusions-17-21-july-2020/>
- Európai Tanács (2021. 02 11). *Az európai helyreállítási terv*. Forrás: Az európai helyreállítási terv: <https://www.consilium.europa.eu/hu/policies/eu-recovery-plan/>
- Európai Tanács (2021. 02 11). *Uniós helyreállítási csomag: a Tanács elfogadta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szülő rendeletet*. Forrás: Uniós helyreállítási csomag: a Tanács elfogadta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközzel szülő rendeletet: <https://www.consilium.europa.eu/hu/press/press-releases/2021/02/11/eu-recovery-package-council-adopts-recovery-and-resilience-facility/>

- European Commission Directorate-General for Economic and Financial Affairs. (2020. Autumn). *General Government Data, General Government Revenue, Expenditure, Balances and Gross Debt*. Forrás: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_2021
- GKI Gazdaságkutató Zrt. (2021. március). *Legfrissebb előrejelzés, havonta megjelenő prognózis - 2021. március*. Forrás: <https://www.gki.hu/language/hu/friss-elorejelzeseink/>
- HSBC (2021). *Navigator Resilience: Building back better*. HSBC Global Communication. Forrás: <https://www.business.hsbc.com.cn/en-gb/navigator>
- Kovács, Á. - Zsigmond, T. (2020). *A COVID 19 világjárvány hatásai a V4 országainak gazdaságára*. Forrás: <https://doi.org/10.36007/3754.2020.259>
- Magyarország Kormánya (2020). *Magyarország Konvergencia programja 2020-2024, 2020. április*. Forrás: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2020-european-semester-convergence-programmehungary_
- McKinsey & Company (2020. November). *Repülőrajt, a magyar gazdaság növekedési pályája 2030-ig.*, Forrás: <https://www.mckinsey.com/hu/our-insights/flying-start-powering-up-hungary-for-a-decade-of-growth>
- OECD (2020). *OECD Economic Outlook*. Paris: OECD. Forrás: <http://www.oecd.org/economic-outlook/december-2020/>
- PALYAZAT.gov.hu. (2021). *Helyreállítási és Ellenállóképességi Eszköz (RRF)*. Forrás: www.palyazat.gov.hu: <https://www.palyazat.gov.hu/helyreallitasi-es-ellenallokepességi-eszköz-rrf>
- Pénzügyminisztérium (2020. június). *XLI. Adósságszolgálattal kapcsolatos bevételek és kiadások*. Forrás: www.parlament.hu
- Pénzügyminisztérium (2021). *Pénzügyminisztérium Makrogazdasági és költségvetési előrejelzés 2020 - 2024*. Forrás: www.cdn.kormany.hu
- Szijártó, N. (2020). *Az Európai Unió gazdasága és a koronavírus (COVID-19) - Az Európai Bizottság útkeresése*. Forrás: https://scholar.google.com/scholar?hl=hu&as_sdt=0%2C5&q=Covid+19+hat%C3%A1sai+a+gazdas%C3%A1gra&btnG=
- Tiszóczki, R. (2021). *Fokozza kötvényvásárlását az EKB*. Forrás: <https://www.vg.hu/gazdasag/gazdasagi-hirek/fokozza-kotvenyvasarlasat-az-ekb-3612484/>

Törvények

Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)	
1990. évi XCIII. törvény	az illetékekről
1997. évi LXXXI. törvény	a társadalombiztosítási nyugellátásról
2007. évi CXXVII. törvény	az általános forgalmi adóról
2011. évi CXXVIII. törvény	a katasztrófavédelemről és a hozzá kapcsolódó egyes törvények módosításáról
2012. évi I. törvény	a munka törvénykönyvéről (Mt.)
2020. évi XII. törvény	a koronavírus elleni védekezésről
2020. évi LVIII. törvény	a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről
2020. évi XC. törvény	Magyarország 2021. évi központi költségvetéséről
2020. évi CXXXIII. törvény	egyes törvényeknek az otthonteremtési akcióterv bevezetése érdekében szükséges módosításáról

Kormányrendeletek

40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet	veszélyhelyzet kihirdetéséről
47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet	a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről
70/2020. (III. 26.) Korm. rendelet	az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során a felnőttképzésben folyó oktatás és szakmai vizsgáztatás biztosításának eltérő szabályairól
96/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet	a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a veszélyhelyzet okán felvehető hallgatói hitelről
103/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet	a kutató-fejlesztő tevékenységet végző munkavállalók veszélyhelyzet idején megvalósuló foglalkoztatásának a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében történő támogatásáról
104/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet	a koronavírus világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges azonnali intézkedésekről szóló 47/2020. (III. 18.) Korm. rendelet munkajogi szabályainak a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében történő kiegészítéséről
105/2020. (IV. 10.) Korm. rendelet	a veszélyhelyzet idején történő csökkentett munkaidős foglalkoztatásnak a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében történő támogatásáról
140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet	Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében szükséges adózási könnyítésekről
195/2020. (V. 11.) Korm. rendelet	a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány megelőzése, illetve következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében elrendelt veszélyhelyzet során a felnőttképzésben folyó oktatás és szakmai vizsgáztatás biztosításának eltérő szabályairól szóló 70/2020. (III. 26.) Korm. rendelet módosításáról
225/2020. (V. 22.) Korm. rendelet	a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus-járvány gazdasági hatásainak mérséklése érdekében szükséges adózási könnyítésekről szóló 140/2020. (IV. 21.) Korm. rendelet módosításáról
485/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet	a veszélyhelyzet ideje alatt egyes gazdaságvédelmi intézkedésekről
518/2020. (XI. 25.) Korm. rendelet	a gyermeket nevelő családok otthonfelújítási támogatásáról

637/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet	a hiteltörlesztési moratórium veszélyhelyzettel kapcsolatos különös szabályainak bevezetéséről
639/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet	a koronavírus-világjárvány nemzetgazdaságot érintő hatásának enyhítése érdekében szükséges egyes intézkedésekről
641/2020. (XII. 22.) Korm. rendelet	az otthonfelújítási hitel bevezetése érdekében egyes kormányrendeletek módosításáról
693/2020. (XII. 29.) Korm. rendelet	a kutató-fejlesztő tevékenységet végző munkavállalók veszélyhelyzet idején megvalósuló foglalkoztatásának támogatásáról

Határozatok

1170/2020. (IV. 21.) Korm. határozat	a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus világjárvány mikro-, kis- és középvállalkozásokra, valamint nagyvállalatokra gyakorolt gazdasági hatásainak mérséklése érdekében az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság és a Garantiqa Hitelgarancia Zártkörűen Működő Részvénytársaság által megvalósítandó garanciakonstrukciókkal kapcsolatos intézkedésekről
1171/2020. (IV. 21.) Korm. határozat	a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus világjárvány mikro-, kis- és középvállalkozásokra, valamint nagyvállalatokra gyakorolt gazdasági hatásainak mérséklése érdekében az MFB Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság által megvalósításra kerülő hitelkonstrukciókkal kapcsolatos intézkedésekről
1037/2021. (II. 5.) Korm. határozat	a Gazdaság-újraindítási Akciótervről
1038/2021. (II. 5.) Korm. határozat	a Kamatmentes Újraindítási Gyorskölcsönről
1083/2021. (II. 27.) Korm. határozat	a Gazdaságvédelmi Akcióterv keretében a koronavírus-világjárvány vállalkozásokra gyakorolt gazdasági hatásainak mérséklése érdekében szükséges további intézkedésekről

Uniós jogforrások

A Tanács (EU) 2020/672 rendelete (2020. május 19.) a Covid19-világjárvány miatt felmerülő szükséghelyzeti munkanélküliségi kockázatokat mérséklő ideiglenes támogatást nyújtó európai eszköz (SURE) létrehozásáról

A Tanács (EU) 2020/2094 rendelete (2020. december 14.) a Covid19-válság utáni helyreállítás támogatására szolgáló Európai Unió Helyreállítási Eszköz létrehozásáról

A Tanács (EU, Euratom) 2020/2053 határozata (2020. december 14-én) az Európai Unió saját forrásainak rendszeréről és a 2014/335/EU, Euratom határozat hatályon kívül helyezéséről

A Tanács rendelete a 2021-2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről

Adatforrások

Eurostat adatok:

Eurostat – [NAMA_10_GDP] -Gross domestic product at market prices-
https://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_gdp&lang=en

Eurostat – [SDG_17_40] General government gross debt percentage of GDP-
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=sdg_17_40&lang=en

Eurostat – General government deficit/surplus [TEC00127] -
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=tec00127&lang=en>

Eurostat – Employment rate by age group 20-64 [T2020_10]-
http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=t2020_10&lang=eng

Eurostat: General government deficit (-) and surplus (+) - quarterly data [TEINA205]-
<http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=teina205&lang=en>

Központi Statisztikai Hivatal adatok:

KSH, Heti monitor – Bruttó hazai termék (GDP) - 2020-ban a GDP volumenváltozása a tagállamokban az előző évhez képest-
<http://www.ksh.hu/heti-monitor/brutto-hazai-termek-gdp.html>

KSH, heti monitor, 2020 negyedéves GDP volumenváltozás, termelési oldal és fogyasztási oldal- <http://www.ksh.hu/heti-monitor/brutto-hazai-termek-gdp.html>

KSH, heti monitor, Munkaerőpiac, 15-74 éves korosztály foglalkoztatási rátája - <http://www.ksh.hu/heti-monitor/munkaeropiac.html>

Pénzügyminisztérium:

Pénzügyminisztérium Makrogazdasági és költségvetési előrejelzés 2020-2024 - <https://www.cdn.kormany.hu>
(2021.március 23-i letöltés)

Magyar nemzeti Bank:

Magyar Nemzeti Bank Inflációs jelentés, 2020. december- <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes/2020-12-17-inflacios-jelentes-2020-december>

Magyar Nemzeti Bank Inflációs jelentés, 2021. március- <https://www.mnb.hu/kiadvanyok/jelentesek/inflacios-jelentes/2021-03-25-inflacios-jelentes-2021-marcius>

MNB, Statisztika/Statisztikai adatok, információk/ Adatok, idősorok/ I Fő makrogazdasági adatok, XII. A nemzetgazdaság pénzügyi számlái/ táblázatai

3. Függelék: Ábrajegyzék

1. ábra: Az uniós költségvetés forrásai révén a tagállamoknak nyújtott pénzügyi támogatások.....	8
2. ábra: Főbb döntések, megállapodások időpontjai	11
3. ábra: NGEU célrendszere.....	12
4. ábra: Az NGEU összetevői: Az Európai Tanács javaslata alapján (milliárd euró).....	13
5. ábra: A helyreállítási terv és szakpolitikák 6 pillére.....	15
6. ábra: RRP értékelési kritériumok.....	17
7. ábra: A vissza nem térítendő támogatások becsült elosztása az RRF keretében	18
8. ábra: Nettó befizető vagy kedvezményezett pozíció - EU és NGEU.....	19
9. ábra: Folyóáras GDP változása (2010=100%)	22
10. ábra: Államadósság alakulása a GDP %-ban	22
11. ábra: Költségvetési egyenleg alakulása a GDP %-ban.....	22
12. ábra: Foglalkoztatási ráta, 20-64 évesek.....	22
13. ábra: 2020-ban a GDP volumenváltozása a tagállamokban az előző évhez képest	23
14. ábra: A GDP volumenváltozáshoz való hozzájárulás, termelési oldal, 2020 negyedévek	24
15. ábra: A GDP volumenváltozáshoz való hozzájárulás, fogyasztói oldal, 2020 negyedévek.....	24
16. ábra: A negyedéves költségvetési hiány alakulás 2019 és 2020	25
17. ábra: A 15-74 éves korosztály foglalkoztatási rátájának alakulása 2019-2021. február	25
18. ábra: A Kormány 2020-ban hozott gazdaságvédelmi intézkedéseinek forrásai.....	27
19. ábra: Folyóáras GDP változása -2021-2024-es prognózisa (2010=100%).....	29
20. ábra: Államadósság alakulása – 2021 -2024-es prognózisa a GDP %-ban	29
21. ábra: Költségvetési egyenleg alakulása – 2021-2024-es prognózisa a GDP %-ban.....	30
22. ábra: Foglalkoztatási ráta, 20-64 éves korosztályban 2010-2020 és prognózisa	30
23. ábra: Uniós elszámolás és várható alakulása 2021-2024.....	30
24. ábra: Az NGEU fejlesztési források finanszírozásának hatása az államadósság alakulására.....	34

1. MELLÉKLET: A FENNTARTHATÓSÁG CÉLHIERARCHIÁJA AZ ENSZ, AZ UNIÓS ÉS A HAZAI CÉLKITŰZÉSEK ALAPJÁN

Az eltelt félévszázad alatt a fenntartható fejlődés gondolata az emberiség globális fejlődését meghatározó célkitűzéssé vált. A világ vezetői 2015-ben elfogadták az ENSZ 2030-ig tartó időszakra vonatkozó fenntartható fejlesztésének célkitűzéseit, azok megvalósításának eszközeit, rész céljait, menetrendjét. Az ENSZ tagországai arra vállaltak kötelezettséget, hogy 2030-ra mindenhol megszüntetik a szegénységet, és fenntarthatóvá teszik a gazdasági fejlődést, mindenkit felzárkóztatva a lehetőségek, közös erőfeszítések szerint, az emberiség jóllétét és az egészséges bolygót fenntartva.

Az ENSZ 17 fenntarthatósági célkitűzéséből az Európai Unió hat prioritást emelt ki a 2021-2027-es költségvetési időszakra, Magyarország az NGEU források tervezése során 9 szakpolitikai prioritást határozott meg. Az uniós fenntarthatósági célok, fókuszterületek megfeleltethetőek az ENSZ 17 fenntarthatósági célnak. A 25. ábra az Európai Bizottság értékelése alapján mutatja az EU célkitűzései és az ENSZ fenntarthatósági célok kapcsolatát.

25. ábra: Az ENSZ, az uniós és a hazai fenntarthatósági célkitűzések kapcsolata

			EURÓPAI FENNTARTHATÓSÁGI PRIORITÁSOK (6 prioritás - X közös metszet)					
			Zöld Megállapodás	Ember-központú gazdaság	Digitális Európa	Európai életmód	EU globális szerep	Demokrácia erősítése
ENSZ FENNTARTHATÓSÁGI CÉLKITŰZÉSEK (17)	egyéni jóllét	1	szegénység megszüntetése	X				
		2	éhezés megszüntetése	X				
		3	egészség és jóllét	X	X	X		
		4	minőségi oktatás		X	X	X	
		5	nemek közötti egyenlőség		X			X
	Fenntartható gazdaság	6	tiszta víz és közegészségügy	X				
		7	megfizethető tiszta energia	X				
		8	tisztességes munka és gazdasági növekedés	X	X			
		9	ipar, innováció és infrastruktúra	X	X	X		
		10	egyenlőtlenségek csökkentése	X	X		X	X
		11	fenntartható városok közösségek	X				
	természeti környezet megőrzése	12	felelős fogyasztás és termelés	X				
		13	fellépés az éghajlatváltozás ellen	X				
		14	óceánok és tengerek védelme	X				
	társadalmi igazságosság	15	szárazföldi ökoszisztémák védelme	X				
		16	béke, igazság és erős intézmények				X	X
		17	partnerség a célok eléréséhez				X	
			Felzárkózó települések, régiók Vízgazdálkodás Fenntartható, zöld közlekedés Energia (zöld átállás) Körforgásos gazdaság	Demográfia és köznevelés Egyetemek megújítása Egészségügy	Digitizáció			
			Magyarország zöld, digitális átállás fókuszai, (9 komponens)					

Forrás: https://ec.europa.eu/info/strategy/international-strategies/sustainable-development-goals/eu-holistic-approach-sustainable-development_hu

A fenntartható fejlesztés globális kerete 17 fenntartható fejlesztési részcélt határozott meg:

- A célok közül öt az **egyéni jóllét** feltételeinek megteremtését írja elő: (1) a szegénység megszüntetése, (2) az éhezés megszüntetése, (3) az egészség és jóllét biztosítása minden ember számára, (4) minőségi oktatás minden ember számára, (5) nemek közötti egyenlőség.
- A **fenntartható gazdasági fejlődéshez**, környezethez hat célkitűzés kapcsolódik: (6) tiszta víz és alapvető köztisztaság, (7) megfizethető és tiszta energia, (8) tisztességes munka és gazdasági növekedés, (9) fenntartható ipar, innováció és alkalmazkodó infrastruktúra, (10) területi egyenlőtlenségek csökkentése, (11) fenntartható városok és közösségek, (12) felelős fogyasztás és termelés.
- További három célkitűzés a **természeti környezet állapotának megőrzésére** helyezi a hangsúlyt: (13) fellépés az éghajlatváltozás ellen, (14) óceánok és tengerek védelme, (15) szárazföldi ökoszisztémák védelme.
- A **társadalmi igazságosság**, egyenlőséghez két célkitűzés tartozik ezek: (16) béke, igazság és erős intézmények, (17) globális partnerség a célok eléréséért.

Az Európai Bizottság a fenntartható fejlődést megalapozó hat prioritása:

1. Klíma-semleges kontinens megvalósítása, amely érdekében a tagállamok a **Zöld Megállapodásuk** alapján erőforrásait a modern, erőforrás-hatékony gazdaság megvalósítása érdekében összpontosítják.
2. Az **emberközpontú gazdaság** érdekében az Európai Unió vonzóbb beruházási környezetet teremt és ösztönzi a minőségi munkahelyek létrejöttét, elsősorban a fiatalok, kisvállalkozások számára.
3. **Digitális Európa** stratégiája alapján a jövőben az újgenerációs technikák határozzák meg az európai gazdaság, társadalom fejlődését.
4. **Európai életmód** védelme érdekében Európának meg kell őriznie az évszázadok alatt elért kulturális értékeit, védenie kell a jogállamiságot, és ki kell állnia az igazság és az EU alapvető értékei mellett.
5. **Európa globális** szerepének erősödése érdekében támogatja a szabályokon alapuló globális rendet, a multilaterális kapcsolatokat és erőteljesebben fellépést a világban.
6. A **demokrácia megerősítése** érdekében a döntéshozatal, a társadalmi és gazdasági célkitűzések megfogalmazása során erősíti az állampolgárok véleményezési szerepét és megvédi a demokráciát a külső beavatkozástól.

Az ENSZ, az Európai Unió fenntarthatósági értékeit leginkább a fenntartható gazdaság és környezet, az egyéni jóllét és a társadalmi igazságosság, demokrácia köré csoportosulnak.

Az ENSZ 17 fenntarthatósági célkitűzése és az EU prioritásai közül legtöbb közös értéket az ENSZ Fenntartható gazdaság és fenntartható természeti környezet értékei és az Európai Unió Zöld Megállapodásába tartozó célkitűzések mutatnak a legtöbb a közös metszetet, (ebben az oszlopban a legtöbb az uniós értéket jelölő a „X”). Az uniós tagállamok Zöld Megállapodása 12 ENSZ célkitűzést foglal magába.

Az uniós prioritások közül a másik legtöbb azonosságot az ENSZ célokkal az emberközpontú gazdaság értékei mutatnak, 7 közös célterülettel.

A maradék négy uniós prioritás a digitális átállás, európai értékek, globális szerep és a demokrácia a korábbiaknál kevesebb értékazonosságot mutat az ENSZ fenntarthatósági célokkal (az oszlopokban lévő X-ek száma alacsony). A digitális átállás az Európai Unió és a tagállamok a gazdaság versenyképességének növelését javító célkitűzés, mint ahogyan a kulturális tradíciók, globális szerep, demokrácia is az európai közösség egységét és együttműködések minőségének javítását szolgálják.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK

1052 Budapest, Apáczai Cs. J. u. 10. | 1364 Budapest 4. Pf. 54

TEL: +36 1 484 9100

email: szamvevoszek@asz.hu

web: www.asz.hu | www.aszhirportal.hu